

uresničeni naši vojni cilji. Morda bo napočil čas, ko bo mogoče natanko definirati vse mirovne pogoje, zaradi katerih smo prišli za orožje. Prvi cilj vsake vojne pa je zmagati. Mi moramo sedaj skrbeti najprej za to, da zmagamo nad onimi, ki so nas s svojim motenjem evropskega miru prisilili stopiti v vojno. Instinktivno vemo mi vsi, kaj hočemo. Hočemo to, da bosta vsak moški in vsaka ženska v Evropi lahko živela v miru in urejenem življenju v skladu s svojimi sposobnostmi. Ne verjamemo pa, da bi bilo mogoče že sedaj reči, kdaj se bo to zgodilo. Prav tako si še ne moremo predstavljati razmer v Evropi v trenutku, ko bo zmaga dosežena. To je vprašanje, ki ne tlče samo Anglije, temveč tudi naše dominione, zaveznike in vse prijatelje.

Maribor, 4. novembra.

Po preteku dveh mesecev, odkar sta Anglija in Francija stopili v vojno z Nemčijo, se vojna z orožjem prav za prav še ni začela. Toliko hujska pa je gospodarska vojna, katere glavna oblika je blokada.

Zgodovina je pokazala, da je končni zmagovalec tisti, ki ima morje v svoji oblasti. To je kot prvi že občutil Napoleon, ko je dejal, da Angleži izgubljajo bitke, vojno pa vedno dobijo. Zgodovinarji ene in druge vojskujoče se stranke v svetovni vojni so si danes soglasno na jasnem, da je 1. 1918. vojno odločila blokada.

Na zahodni fronti se nasprotniki še vedno otipavajo z rokavicami. Berlin je ponoči razsvetljen kot v mirnih časih; dobro ve, da ga Angleži ne bodo začeli obmetavati z bombami iz letal. Le-ti namreč čakajo, da bodo Nemci začeli prvi. To pa sedaj še ni verjetno.

Prav nič z rokavicami pa ne bijejo nasprotniki gospodarskega boja. Nemški listi, posebno »Völkischer Beobachter«, napadajo Angleže, da hočejo izstradati nemško civilno prebivalstvo. Angleži odgovarjajo, da je to manj krvavo sredstvo kakor napad na Siegfriedovo črto, ki bi stal nešteto žrtev.

Nemci trdijo, da imajo dovolj rezerv, da izdržijo dolgo vojno. Žita imajo dovolj v zalogi. Po Donavi in železnicah ga dovažajo vsak dan v ogromnih količinah iz nevtrálnih držav. Živine jim ne primanjkuje, saj jim mora Rusija dovažati krmo. Vojni plen na Poljskem pa v tem pogledu ni bil izdaten: vojaki v celih pokrajinah niso mogli izdržati zaradi smrada, ki ga je povzročalo razpadajoče govedo. Poljaki so živino rajši pobili, kakor da jo pustijo v izgubljenih krajih. Premoga, lesa in cinka imajo v izobilju. Vsaj tako trdijo Angleži.

Po nemških uradnih podatkih pa je Nemčija navezana na brezpogojni uvoz različnih surovin. Po priključitvi Avstrije in v Češko-slovaške se je položaj sicer izboljšal, vendar mora Nemčija še danes uvažati tri četrtine železa. To železo je doslej prihajalo večinoma iz Francije in Španije. Ker sta obe dobavitelji odpadli, prihajajo v pošteve Švedska in v manjši meri tudi druge nevtrálne države.

Baker, cin, nikeli, aluminij, krom, tungsten, mangan in živo srebro — vse to je za vojno potrebno — mora Nemčija po svojih uradnih statistikah uvažati iz tujine.

Posebno važne surovine so kavčuk, bombaž in petrolej. Na poziv feldmaršala Göringa so nemški inženirji iznašli umetni kavčuk, ki se imenuje »Buna«. Ta kavčuk je ves izdelan iz domačih produktov. Pridobivanje je počasno in drago, zato je Nemčija še danes navezana na uvoz štirih petin kavčuka iz tujine. Bombaža za tekstilne izdelke v Evropi ni veliko. Glavni dobavitelj so v Nemčiji nasprotnem taboru.

Glavne težave zaradi blokade pa nastajajo pri uvozu petroleja. Po podatkih H. C. Baileyja, ki jih je objavil v »Daily Telegraphu«, potrebuje Nemčija v miru 7 milijonov, v vojni 20 milijonov ton petroleja na leto. V Nemčiji pridobivajo petrolej na več načinov; glavni je z destilacijo premoga. Tako pridobijo okoli 2 in pol milijona ton na leto. Za vojne potrebe manjka torej še 17 in pol milijona ton. Pred vojno so Poljaki pridobivali pol milijona ton. Večina njihovih vrelcev je sedaj v ruskih rokah. Rumunija pridobi na leto okoli 6 in pol milijona ton. Dober del rumunske produkcije dobi Nemčija, vse pa ne. Rezerve v Nemčiji znašajo okoli 4 milijone ton, skupaj s produkcijo in nakupom okoli 6 in pol milijona ton. Manjka torej 13 in pol milijona. Ta primanjkljaj hoče Nemčija nadoknaditi z nakupi v Rusiji.

Poglejmo, kako stoji Rusija v tem oziru. Letna produkcija znaša 27 milijonov ton petroleja. L. 1932. je Rusija izvozila 6 milijonov v razne države, lani pa samo še 1 milijon, ker vse ostalo potrebuje zase. Ruski petrolejski vrelci so v Bakiju ob Kaspiškem jezeru. Od tod vodi daljnovod, »pipe-line«, do Batuma ob Črnem morju. V carski Rusiji je bilo v Batumu 5 destilerij petroleja: po 2 ameriški in angleški in ena ruska. Boljševiki so vse pet tovarn zaplenili. Danes delujeta samo še 2, ker so ostale 3 pokvarjene. Iz Batuma vozijo bencin po

Nevarnost razdora med Finci in Rusi

Pesimistični glasovi iz Moske, Londona in Stockholma — Sovjetska Rusija se vedno bolj poslužuje metod, ki jih je uporabljal doslej Nemčija

MOSKVA, 4. nov. Pogajanja med finsko delegacijo in predstavniki sovjetske vlade so se obnovila sinoči v Kremli. Uradno ni o poteku tega novega sestanka še nič znanega, vendar se zdi, da je vzdušje zelo napeto, kar se da sklepati tudi iz zelo ostrega tona, v katerem piše moskovski tisk o Finski. Izgleda, da stavijo sovjeti še nove zahteve in da niso pripravljeni sprejeti kot bazo finske protipredloge. O vsebini novih ruskih predlogov krožijo najrazličnejše verzije, ki jih pa seveda ni mogoče kontrolirati. Tako se zatrijuje, da zahteva Rusija tudi odstop finskega primorja ob Svernem morju, večja ozemlja na jugu ter celo vrsto otokov, demilitarizacijo neklih obmejnih ozemelj in popolno politično naslonitev Finske na sovjetsko Rusijo. Ako je to res, je zelo verjetno, da se bodo pogajanja dokončno razbila. V tem primeru bi pa nastal položaj, iz katerega bi bilo težko najti izhod brez oboroženega spopada.

LONDON, 4. nov. V tukajšnjih političnih krogih se pojavlja čedalje večji pesimizem glede pogajanj med Finsko in sovjetsko Rusijo, daš obstaja še vedno upanje, da se bodo nazadnje le končala s sporazumom. Pesimistično razpoloženje izvira iz dejstva, da se poslužuje sovjetska Rusija sedaj v svoji propagandi

enakih metod, kakor se jih je posluževala doslej Nemčija. Sovjeti dolže tudi Anglijo, da hujska Finsko, kakor so trdili Nemci, da je hujskala Poljsko. Dejstvo pa je, da se Anglija doslej v finsko-rusko razmerje še ni v ničemer vmešavala. Metode sovjetov postajajo tudi sicer vse bolj enake nemškim.

BERN, 4. nov. Havas. Stockholmski dopisnik bazelske »National Zeitung« javlja, da je Švedska zaradi izpremembe politike sovjetske Rusije zelo vznemirjena. V švedskih političnih krogih so mnenja, da Rusija že zaradi svojega prestiža ne bo hotela več popuščati nasproti Finski. Z ustanovitvijo novih ruskih pomorskih oporišč na finskih obalah bo Švedska zelo prizadeta. Sovjetske baze v Finskem zalivu bodo neposredno ogražale svobodni promet tudi v Botniškem zalivu. V primeru, da tudi Hango postane rusko oporišče, izgubi vojaški pomen Alandskih otokov povsem na vrednosti. Dopisnik navaja članek »Stockholms Tidningena«, iz katerega je razvidno, da posedanje Hangoja po sovjetskih četah škoduje švedskim interesom. Zato je vse švedsko javno mnenje na strani Finske in terja od nje, da v Moskvi nikakor ne popušča od zahtev po svoji popolni suverenosti.

Norvežani osvobodili „City of Flint“

riški konzul v Bergenju je sporočil ameriški vladi, da je parnik »City of Flint« prispeel v petek popoldne v norveško luko Haugesund. Norveška oblastva so nemško posadko internirala, parnik pa izpustila na svobodo. Zanimive so naslednje podrobnosti: Nemška posadka na parniku je dobila dovoljenje pluti v norveških teritorialnih vodah in »City of Flint« je priplul v Haugesund v spremstvu norveških vojniških ladij. Tu je vrgel sidro, daš ni imel dovoljenja; ustavljal se v norveških pristaniščih. Nemška posadka je zaprosila, da bi smela izkrcati

bolnega mornarja ameriške posadke. Norveški zdravnik, odposlan na ladjo, pa je ugotovil, da ameriški mornar ni toliko bolan, da bi to opravičevalo zasedranje parnika v luki. Nato so norveška oblastva ukrenila, da se parnik izroči ameriški posadki. Vest, da se na »City of Flintu« spet vije ameriška zastava in da so mu norveška oblastva dovolila odpluti, je zbudila po vsej Ameriki največje zadoščenje. Ameriška javnost izraža priznanje hrabremu zadržanju norveške vlade, ki se je najstrožje držala predpisov mednarodnega prava.

Obnovitev Avstrije še ni vojni cilj

PARIZ, 4. nov. V nasprotju z različnimi vestmi o akciji bivšega avstrijskega podkancelarja kneza Starhemberga v Franciji in avstrijskih legijah je treba poudariti, da francoska vlada doslej ni izdala nobene uradne pritrditve niti za prvo niti za drugo. S priznanjem akcije kneza Starhemberga bi morala Francija, seveda v sporazumu z Anglijo, priznati tudi obnovitev Avstrije kot svoj vojni

cilj, za to se pa vsaj za enkrat še ni mogla odločiti in obstajajo zadevno še različni načrti, glede katerih se ne bi kazalo prenačrtati. Zato se Starhembergova akcija sicer tolerira, se ji pa odreka vsak uradni in obvezni značaj. Prav tako so le kombinacije zasebnega pomena vse vesti glede restavracije Habsburžanov, katerih eksponent je tudi knez Starhemberg.

Skrivnostna vest

o Goeringovem obisku v Rimu

RIM, 4. novembra. V torek pričakujejo tu obisk maršala Goeringa. Nič se ne ve, kakšen naj bi bil namen njegovega obiska. Tajnost pa ni, da so bili nemški krogi nezadovoljni z zadnjo izpremembo v italijanski vladi. Goering bo imel nalogo razgnati italijanske pomisleke in skrbti zaradi boljševikov in nemškega pakta z njimi. (Iz Berlina to vest odločno demantirajo. Op. ur.)

Odpoklic Nemcev iz Turčije

LONDON, 4. nov. Po poročilih iz Carigrada so nemška konzularna oblastva pozvala vse v Turčiji živeče Nemce, naj se takoj pripravijo za vrnitev v Nemčijo, da bodo mogli nemudoma slediti zadevnemu pozivu, kadar bo izdan. Mnogi Nemci so zaradi tega že na lastno iniciativno odpotovali, drugi pa odhajajo. Vrnitev poslanika von Papena v Ankaru se stalno odlaga.

železnici v Moskvo in od tod pride šele v pošteve za nemška naročila. Glede na ogromne razdalje in stroške je razumljivo, da bo preteklo še precej časa, preden bo prišlo do teoretičnih možnosti dobav. Kako pa bo z dobavami v praksi, se še točno ne ve. Gotovo je samo eno: Rusija izvozi od 27 milijonov

NA BOJIŠČU SAMO AKTIVNOST PATRULJ

PARIZ, 4. nov. Današnje jutrnje poročilo vrhovnega poveljstva se glasi: Aktivnost patrolj na različnih krajih fronte.

CHURCHILL V PARIZU

PARIZ, 4. nov. Winston Churchill je od večeraj v Parizu, kjer ima razgovore s francoskim mornariškim ministrom Campinchiem. Sinoči je večerjal z Daladierjem in admiralom Darlanom.

RAZSTAVA SOVJETSKE UMETNOSTI V BERLINU

BERLIN, 4. nov. V Berlinu bo v kratkem prirejena razstava sovjetske umetnosti, dočim ni preteklo niti še šest mesecev, kar je bila tu zadnja protisovjetska razstava.

Mariborska napoved. Prevladovalo bo pretežno oblačno in megleno vreme. Ponekod bo še padlo malo dežja. Včeraj je bila najvišja toplota 4,9, danes najnižja 3,7, opoldne pa 5,6. Padavin je padlo od včeraj za 0,3 milimetra.

lahko samo 1 milijon ton, ker drugo potrebuje zase.

Tako so torej stvari po javnih podatkih iz različnih držav. Jasno je, da nobena država ne pove točno, koliko rezerv ima. V tem pogledu pa bo ena in druga stran doživela še velika razočaranja.

Domači zapiski

Izpremembe v Rimu in zunaj politika Jugoslavije

»Politika Italije ima za vse države Podonavju in na Balkanu velik politični interesov v Sredozemskem in Jadranskem morju, kakor tudi na vseh morjih Podonavja. Zato bo vselej našla politično in njeni bodočnosti najbolj prijala. Jugoslavijo ima politika Italije še posebno izreden pomen. Obe sosedni državi zedinjenja dalje učvrstili v zadnjih letih svoje medsebojne odnose in jih porazili v živahne gospodarske in kulturne stike. Zato je naravno, da spremlja Italija z največjo pažnjo in v političnem duhu politiko Italije in vsake izpremembe v Rimu s stališča skupnih interesov za bodočnost. V soglasju mišljenjem najširših plasti naroda Italije, da postanejo naši odnosi z Italijo na temelju vzajemnega spoštovanja in jeestranskih interesov še bolj intimni, piše tednik »Delo«, glasilo ministrstva pravde dr. Laze Markovića.

In Slovenija?

Pod gornjim zaglavjem prinaša »gledališka« Nova Riječ dopis iz Slovenije, kjer po uvodnem naglašanju, da Slovenija v novem političnem vrstnem redu v državi ob strani, nadaljuje: »Na Slovenskih leži brez razlike strank in grup težka depresija. Minulo nedeljo bilo zborovanje SDS v Zagrebu. Na re se reči, da je ta stranka velika, kakšen odmev je izžvala s svojo prisotnostjo v odločno resolucijo v prisotnosti Mačka! Vsi slovenski listi so prinesli temu obširna poročila in komentarji. Mnogi so se zamislili. SDS je s hrvatsko stranko, po svojem programu državotvorna in je polnih 14 let v opoziciji za načela demokracije in sporazuma! Ni čudno, da ji mora vsak priznati zaslužni uspeh. Na njenem zborovanju so se imenovali kraji, le Slovenija ne. Za Srbijo se dilo, da je »zarobljena«, mar nišne je Slovenija svobodna! Tudi ona nižana, njma močnega človeka dvignil protest v njenem imenu. došlo ne bo tako ostalo. V splošnem kaosu se na vseh straneh išče izhoda v nekih razširjenih kompetencah. V temini se lahko razplamti še večji strankarski teror, nego v notranjem osvoboditvenem boju. Politika Seljačko-demokratske koalicije (slovensko KDK) nam vendar v mestu in na deželi gremo po poti. Dosedanji njeni veliki uspehi so nas tako privlačni, da se bo v tej smeri kmalu pokazalo vidno zbiranje sil.«

Polemika o anonimnih izjavah

Na izjave predsednika vlade Cvetkovića o netaktni gonji nekaterih dnevnih skupin piše »Hrvatski narod«: »Mi smo že pred sporazumom opozorili na običaj beograjskega tiska, da anonimne izjave raznih »političnih govov«. Pri nas v Zagrebu ne nastajajo politiki nikoli anonimno. Kadar gre za važna vprašanja, je treba prevzeti odgovornost pod svojim polnim imenom.«

Organizacija SDS v Vojvodini

Pod predsedstvom dr. Dunde Boškovića se je sestel v Pančevu izvršni odbor SDS, ki bo na podlagi reorganizacije deloval z živahno propagando strankinih idej v Vojvodini.

Konferenca vladne koalicije

V kabinetu predsednika vlade Cvetkovića je bila včeraj konferenca, ki so prisostvovali predstavniki vodstva vseh v vladi zastopanih strank. Med ostalimi je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje bližnjih občinskih volitev ter zakon o teh volitvah.

Tudi Romuni politizirajo

Predstavniki romunske manjšine v Jugoslaviji so se zbrali v Vladimirovu in sklenili, zahtevati za svojo skupno imenovanje enega senatorja. Poseben odbor bo določil osebnosti, ki naj priidejo v pošteve za senatske ali pa poslanskega kandidata Romunov v Jugoslaviji.

Nova Evropa, Balkan, Prednja Azija

Geopolitične silnice ozemlja, ki se v diplomatski igri velesil ponovno oglašajo

Prenos geopolitičnega težišča iz Srednje Evrope na osnovnico Baltik - Črno morje, je sprožil v zadnjem času pretresne na vzhodu in jugovzhodu Evrope.

laja Nikolajeviča je doseglo Karpate, ruska vojska je prekoračila grebene in zasedla Marmaroško Sihoto v gornji dolini Tise. Budimpešta se je tresla, ruske

srbski vojski ojačenja in skupno z Rusi, ki so čakali le 400 km daleč na glavni sunek, začeti ofenzivo v Podonavje. Briand sam je bil velik pristaš te zamisli, francoski in angleški vojaški krogi so se pa raje odločili za — akcijo v Dardanelah.

nosno trije naspr. si interese, složne rešitve te strateg. točke v korist dveh glavnih zainteresirancev, Angležev in Rusov, doslej ni bilo mogoče najti. Veliki prostor od Dardanel do Perzijskega zaliva je po prednjeazijskem paktu Turčije z Irakom, Iranom in Afganistanom vezan na Angleže, ki imajo tod glavno gospodarsko besedo.

čete so bile komaj še 300 km daleč od nje.

NAČRT OFENZIVE V PODONAVJE

Sultanova odločitev, da naj stopi Turčija na stran Nemčije in Avstrije, je rešila osrednje sile. Nemški gospodarski prostor se je raztegnil tedaj globoko doli do Perzije, bogati petrolejski vrelci, volna in bombaž so bili na razpolago nemški vojni industriji. Odprto je še bilo vprašanje Bolgarije in Romunije, zavezniška diplomacija je imela razlogov dovolj, da usvoji dalekosežni predlog, ki ga je Nikola Pašić urgiral v Parizu pomlad 1915.

Po tem načrtu bi morali tedaj poslati

BOJ ZA DARDANELE

Tako je ta strategično zelo važna, 67 km dolga, 3 do 7 km široka ožina nekdanje potopljene doline, ki jo napolnjuje 10 do 80 m globoka voda, postala prizorišče strašnih bojov in brezplodnih žrtev, ki počivajo na polotoku Galipoliju. Pod vodstvom nemšk. štabnih častnikov so se Turki zakopali v soteski in uspešno odbijali napade. Zavezniki so izgubili štiri velike in več manjših ladij ter nad 200.000 mož. Sunek v Podonavje je postal žrtev angleškega namena, odpreti Dardanele za zavezniško vojno mornarico ter pretrgati vez osrednjih sil iz Srednje Evrope v Mezopotamijo.

In posledice? Srbija je bila zrušena, padla je Romunija, Bolgarija je stopila na stran Nemčije. Vojna se je zavlekla na 40 nadaljnjih mesecev, ko bi bila lahko že takrat končana s pohodom na Budimpešto in Dunaj. Rusijo je požrla revolucija, sovražnik je rekviriral po Ukrajini. Do končne zmage je moralo pasti še mnogo, mnogo dragocene krvi.

RUSIJA V KARPATIH

Danes je primer na tem prostoru Evrope vprav paradoksen. Nemška-ruska meja je začrtana pa zasedbi Poljske skoro točno tam, kjer je potekala fronta 1. 1914 — 15. Rusi stoje na Karpatih, niso sicer v dolini Tise, toda skrb v Budimpešti ni nič manjša kakor je bila pred 25 leti. Blok držav ob spodnji Donavi je po izjavah državnikov strogo nevtraliziran, Turčija, ki je bila v svetovni vojni goreč pobornik Dunaja in Berlina, je zdaj na strani Pariza in Londona. Dardanelski ožini je usojeno, da se zanjo tepeta zmerom dva, od-

ZAMENJANE VLOGE

Velika Nemčija išče danes nadomestila za ta izgubljeni prostor v Podonavju, našla ga je v glavnem v Rusiji. Vloge so zamenjane, Nemčija, odnosno sovjetska Rusija je nekdanjo fronto med njima zakoreninila na jug, pritisk zahodnih velesil iz Sredozemlja na dardanelske ožine je pa ostal. Od velikega pašu interesne sfere osrednjih sil, ki je segal nekdanj od Hamburga do Bagdada, je ostal danes nejasen le še prostor Bolgarije, o kateri se mnogo sliši, da še išče orientacije. Ostalo je v strogo nevtralnem taboru, južnovzhodna polovica, od Dardanel k Perzijskemu zalivu, pa v neposredni kontroli zahodnih velesil.

KLJUČ V DARDANELAH

Vzhodna in jugovzhodna Evropa dobiva tako novo lice. Rusija, zasidrana v strategičnih oporiščih baltskih držav in na visokem severu ob Ledenem morju, skuša iztisniti še nekaj dobička od skandi navskih držav. Težnja Moskve po jasnem razmerju do njenih sosed na jugovzhodu pa daje slutiti, da postaja ruski pritisk na dardanelske ožine spet aktualen. In ker leže za obalami črnomoškega bazena bogate žitnice, neizčrpne rezerve petroleja, rud, lesa, živine, volne in bombaža, si hočejo gospodarji Kremlija za vsak primer zavarovati ta prostor. Tu je Rusija najbolj ranljiva, z njo tudi dovoz Nemčiji, od tod tudi brižno oko Angležev, ki skrbno pazi na dediščino, katero so prevzeli od Nemcev v deželah nekdanje sultanove Turčije.

—INE

Silni udarni učinki moderne vojne

Izpoved poljskega častnika, zakaj je morala junaška poljska vojska tako kmalu kloniti

Vojne operacije, s katerimi je Nemčija v dobrih treh tednih zlomila odpor 35-milijonskega poljskega naroda, so še vedno predmet strokovnjaških in nestrokovnjaških razprav. Težko je že zdaj razsoditi, kje je bila krivda za poraz, za poznavanje prilik, v katerih se je moral boriti junaški poljski vojak pa naj navedemo izveček iz članka, ki ga je po izpovedih udeleženca, poljskega častnika objavil subotški »Naplo«.

OFENZIVNA TAKTIKA NEMCEV

Nastop Nemcev na Poljskem spada v posebno poglavje vojne tehnik. Za uspešni prodor je bilo seveda potrebno izvrstno vodstvo, dobro izšolana pehota, strokovne čete, predvsem pa stroji. — Prvovrstni bojni stroji, ki so delali čudeže. Prodiranje Nemcev na Poljsko je primer do podrobnosti preračunane strategične taktike modernega bojevanja, kjer se pešec, strojnica, tank, top in letalo združijo v povezane ofenzivne naloge.

POLJAKI SO BILI JUNAKI

Kaj je proti tako preračunanemu naskoku pomagalo legendarno junaštvo romantično nastrojenih Poljakov! Na nemški strani je bil vsak vojak stroj, na poljski pa pešec, hraber borec, ki je mnogo stavil na individualni uspeh posameznika. Hrabre čete lahko dosežejo delne uspehe, izvajajo čudeže, toda končnega cilja ne dosežejo. Ne, poljski vojak sam ni izgubil vojne, v bitkah ob Bzari, pred Varšavo in pri obleganju prestolnice je dokazal svoje vrline.

STAROMODNA ROMANTIČNOST

Vzroki poljskega propada so v glavnem v pomanjkanju opreme modernih strojev. Poljska vojska sicer ni bila slabo opremljena, toda organizacijski smisel je bil pri Poljaki vse drugačen kakor pri Nemcih. Poljsko vrhovno poveljstvo kakor podrejene častnike še vedno preveva staromodna romantičnost, ki je zakoreninjena že stoletja med narodom. Nepravilno bi bilo zaradi poraza kogarkoli obsojati in če že hočemo imeti krivca, je ta bil usodno zasidran v plemenski duši Poljakov.

Z ROMANTIKO V SRCIH V BOJ

Ne, s tem narodom ni mogoče razpravljati o vojni matematiki! nadaljuje poljski častnik svoja razmišljanja. — Poljska duša še ne razume, kaj pomeni kolektivni napor, ne zna ločiti učinek stroja od junaštva posameznika. Za poljskim narodom je 150 let težkega suženjstva, Kozciuskov upor, pa komaj dvajsetletna svoboda... Težko bo kedaj pregnati iz duše Poljaka sledove romantike, ki so tako živo prešli še v njegovo moderno literaturo. Vsa poljska preteklost je polna romantike in s tem nastrojenjem v srcu so šle divizije junakov v boj...

KRVAVA DRAMA PRI SAMBORJU

En sam primer strašne bitke pri Samborju ob gornjem Dniestru v Galiciji naj pojasni, kakšna so bila presečenja, ki so prehitela junaštvo poljskega odpora. Ležali smo pred mestom, pravi častnik, v več zaporednih črtah, zakopani v jarkih. Bili smo tako močni, da bi lahko odbili še mnogo močnejši naval, v normalnih razmerah bojevanja. Ali, vsaka taktika po načinu bojevanja iz svetovne vojne je tu odrekla, zaman so bila res junaška dejanja posameznih čet. Nihče ni slutil, da bo prišel poraz na način, kakor se je to zgodilo, zato je bilo presečenje vseh tem večje. Mnogo smo vedeli o nemški opremi in načinu vojskovanja, ali to, kar smo doživeli pri Samborju, je prišlo nad nas kakor strela iz jasnega.

S TANKI NAD PEHOTO

Od daleč, v širini ne vem več koliko kilometrov, so prodirali Nemci proti nam. Na čelu njihovih kolon so bili tanki, po 200 v skupinah. Za prvo skupino tankov je prodirala druga, potem spet praznina, dokler se ni pojavil nov roj grmečih bojnih strojev. Stroj, stroj, pa oglušujoče grmenje se je blizalo k nam, mi smo pa stali v zakopih in čakali... Zemlja se je tresla od bučanja, vsi smo hladnokrvno in dobro pripravljeni čakali na sprejem... Že so se oglašili naši moderni topovi in bruhalni ogenj v tanke, zaregljale so težke strojnice v železne velikane, ki so se v oblakih prahu valili k nam.

MED DVEMA OGNJEMA

Naš ogenj seveda ni bil brez uspeha. Marsikateri tank je obtičal, ali kaj je pomagalo, ko so se tik za njim pojavile kolone novih. Kakor blazni smo streljali dalje, toda strašen železni zid je bil vedno bliže... In v trenutku, so so se oglašile strojnice in topi tankov, je planil kakor da bi se utrgal iz neba nad nas roj težkih nemških bombnikov, ki jih prej med grmenjem tankov nismo utegnili ne slišati, ne opaziti. Iz nizke višine so streljali letalci v naše järke, med dvema ognjema je zajel junake v rovih dihal hladne smrti...

STRAŠNO JE BILO KLANJE

To je bil boj na življenje in smrt. Še preden smo se utegnili zavesti so zgrmele jelekne pošasti tankov preko nas in drvele dalje v mesto. Še danes ne vem, kako se je to zgodilo, trohico upanja smo imeli, da jih bodo naši zunaj zajeli. Ali že je bila pred nami druga kolona tankov, za njimi pa težki oklopni avtomobili, polni nemških pešcev. Ti so vrgli v strelske linije, začel se je enakovreden ogenj na obeh straneh, v kate-

NIKOLAJ NIKOLAJEVIČ

vrhovni poveljnik ruske vojske, ki je v svetovni vojni vdrla čez Karpate. Denburgov protisunek jim je zadal pri Mazurskih jezerih krepak udarec na desno krilo. Toda levo krilo armade Nikolajeviča je doseglo Karpate, ruska vojska je prekoračila grebene in zasedla Marmaroško Sihoto v gornji dolini Tise. Budimpešta se je tresla, ruske

Problem zaštite kmetijske posesti

Rudi Čačinovič

Vse preveč neopaženo za slovensko javnost se izvaja v naši sosesčini važna socialna uredba, čeprav govori mnogo dejstev zato, da bi ji morali tudi mi posvetiti vso pozornost. Banovina Hrvatska je prinesla hrvatskemu kmetu takoj ob svojem ponovnem vzniku uredbo o zaščiti kmečke posesti, ki naj bi mu ohranila vsaj minimalno možnost obstanka. Kot poudarjajo voditelji hrvatskega kmetijskega gibanja, je nastala tudi z ideoloških nagibov, da bi obvarovala kmeta popolne proletarizacije ter seveda s tem tudi preprečila njegovo odtujevanje kmetijski ideologiji. Je to poizkus zaježiti kvarne posledice krutih zakonov kapitalistične konkurence in intervencija, ki naj bi ohranila eksistenco malim kmetijam kljub nerentabilnosti njihovih poljedelskih obratov? Uredba je nastala po daljših in vestnih predpripravih pri katerih so sodelovali na eni strani znani hrvatski gospodarski strokovnjaki, na drugi pa so se izjavljali o njej tudi prizadeti kmetje sami. Ne da bi se spuščali v podrobnejšo oceno tega poizkusa, naj omenimo, da izjave nekaterih gospodarskih strokovnjakov na Hrvatskem dajo sklepati, da je uredba samo začasnega značaja. Obvaruje naj hrvatskega kmeta izredno težkih posledic zadnje svetovne gospodarske krize. Dr. Rudolf Bičanić, šef Zavoda za proučevanje kmetijskega in narodnega gospodarstva, je vprašanje med drugim postavil tudi tako-le: »Če se končno pušči obrtniku orodje, če ima trgovec pravico do konkurzne ter prisilne poravnave in banke, da ne izplačujejo vlog, potem ima pravico do zaštite tudi kmet, ki predstavlja pri nas glavno življenjsko silo.« Nekaj določb uredbe pa naj bi pomagalo tudi populaciji.

V hrvatski in srbski javnosti je vzbudila uredba precej odmeva. Oglašale so se tudi kritike. Med argumenti proti njej so vprašanja agrarnega kredita. Že pred leti so se v zvezi z uvedbo novega civilnopravnega postopka izrekli proti tudi hrvatski odvetniki. Danes je dejstvo, ki bo imelo za hrvatsko kmetstvo in narodno življenje gotovo velik pomen. Kljub premali pozornosti, ki se uredbi s slovenske strani posveča z zgolj časniškim registriranjem njenih glavnih določb, je njeno oživetje izredno važno tudi za Slovenijo. Nerentabilnost malih poljedelskih obratov, pravdarstvo, težka javna bremena, izredna zadolženost davijo tudi slovenskega kmeta in radi njih hira vse slov. narodno življenje. Gosto naseljeno Prekmurje z običajno razdrobljivostjo kmetijske posesti radi dednih odnosov terja od nas tudi rešitve tega vprašanja. Ali to preprečiti? Kam potem z odvišnimi silami, ki so bile do sedaj privezane doma, pa čeprav le z majhno, nezadostno ter neren- tabilno krpico zemlje — ter nadomeščale njeno skopost s sezonskim delom v tujini? To je socialna sorodnost s problemom hrvatskega kmeta. Je pa še druga plat tega problema, ki zadeva naš problem narodne enakopravnosti ter odnosov do centrale. Srbski kmet je zaščiten že od l. 1865 po »zakonu o okuščju«, ki izvzema od izvršbe »5 dni zemlje« t. j. 6 juter. Po poznejših določbah je prepoved odtujitve posestnega minimuma še strožja, kot sedanja hrvatska. To dejstvo mu je pri eksekucijah radi privatnih — in kar je važnejše — javnih bremen nudilo prednost pred slovenskim in

hrvatskim in mu brez večje nevarnosti dovoljevalo davčno stavko. Tako se je mogel izogniti težkim preizkušnjam, ki so jih zato v polpretekli dobi čutili bolj kmetje »v Preku«. Danes je v tem pogledu nekoliko »izenačen« tudi hrvatski kmet.

Kot znano so gotovi srbski opozicio-

nalni krogi zahtevali raztegnitev uredb o zaščiti kmetov na celo državo. Zato je nujno, da se prouči njeno dejstvo tudi v naših razmerah in to tako, da bo koristilo kmetu in življenjskim interesom našega naroda. — Pri tem bi se moralo dati priliko tudi prizadetemu slovenskemu kmetu, da izrazi svoje mnenje. Nikakor pa ne bi bilo dovolj, če bi ga hotela predstavljati ta ona finančna ali politična skupina, ki krojila uredbo po svojih interesih in budah.

Kako je propadla lončarska obrt

Isto razvojno pot kakor izdelovanje obleke in obutva, je šlo tudi izdelovanje lončene posode. Začetek lončarstva sega nalez nazaj v neolitsko dobo. Neolitska kultura t. j. mlajša neolitska doba, ki sega do okoli l. 1900 pr. K. pozna okrašeno glinasto posodo, o čemer pričajo na predzgodovinskih naselbinah izkopani ostanki prastarih lončenih izdelkov. Trebušasto posodo so v prastarih časih izdelovale ženske izključno samo za lastno domačo uporabo.

Pod uplivom mlajše latinske kulture je pri nas okoli l. 300 pr. Kr. lončarski kolovrat, ki se še danes uporablja v neizpremenjeni obliki. Že pred Rimljani se izdelava preproste lončene posode loči iz kmečkega gospodinjstva in prehaja v samostojno domačo obrt. Čeravno se v srednjem veku tu in tam na gosposki mizi pojavi posamezna steklena posoda vendar kljub temu ni opaziti zmanjšanja o proizvodnji lončene posode. V predzgodovinski dobi in tudi pozneje v zgodnjem srednjem veku so lončarji za izdelovanje umetnih loncev upotrebljavali železno glino pomešano z grafitom. Pogosto pa so žgali posodo iz glinovega železovca brez grafitne primesi. To enostavno, a nepremagljivo posodo so pri žganju tako okadili, da je dobila temnosivo barvo. V 15. stoletju ko se je postopek z umetnim posteklanjem lončene posode, z nepredelljivo lončeno prevlaklo uveljavil tudi pri nas, jo skušajo po mestih izpodrinuti stekleni izdelki. Kljub tem temnosiva posoda ni izgubila svojega slovesa in je še nadalje obdržala svojo prevladajočo moč na domačem trgu. Po deželi so lončarji še v 19. stoletju izdelovali in po kmetih prodajali veliko na davnino spominjajočo žarasto posodo za shranjevanje olja, semena, žito, vino, kis, suho sadje itd., starinsko trinožno posodo, sklede in vrče.

Bujno zaraščeni gozdovi in bogata ležišča pripravljene gline sta najboljše pogoje za lončarstvo. Da je Celjska okolica na tem bogata, priča okolnost, da je bilo zadnja leta pred uveljavljenjem no-

vega obrtnega redea (1859) pri celjskem lončarskem celu včlanjeno 67 mojstrov, 134 pomagačev in 67 učencev. Pri sedmih spodnještajerskih celovskih zadru- gah je bilo v tem času prijavljeno 47 celovčnikov. Ni dvoma, da je bilo tudi pri lončarstvu šušmarjenje zelo razvito. S tem številom je lončarska obrt dosegla višek svojega razvoja, ker od te do- be dalje je ta obrt v stalnem nazadovanju. Po mestih in trgih je lončeno posodo že zdavnaj izpodrinil porcelan, kam- nitasta posoda in položanci (Email) pro- izvodi. Čeravno se lončar potrudi, da na- pravi trpežne lonce in pečnice in po sta- šegi okraši vrče, krožnike in lončene igrače z različnimi okraski, vendar s te- ro vnovči svoje proizvode.

Za razširjenje novejših kamenite po- se je pri nas najprej poskrbel Ig. Schmidt ki je l. 1815. utemeljil keramično in- dustrijo v Nemškem dolu pri Libojah. To- varna je začela obratovati l. 1816 in v- nastarejše podjetje te vrste v državi. Kasarčah pri Libojah je l. 1873 postavil Ludvik Schütz tovarno za žganje kam- nene posode. Podobno podjetje je v O- tovljah l. 1866. ustanovil neki Horak. To- tovarna, ki je obratovala do l. 1926, je de- lovala rjavo posodo, to je lončarsko blago z manganovo vsteklino. Pozne- je se pa izdelovala lončena posoda v apnenčevine, izdelovala se je pa tudi s- cijalna roba po Meissenskih vzorcih v- sanem in modrem tisku.

DOVOLJENJE ZA IZVOZ KOLONIAL- NEGA BLAGA

Za izvoz kolonialnega blaga je treba imeti posebno izvozno dovoljenje, na- če gre le za manjše pošiljke do 1000 d- Za izvoz kave, čaja, kakaa, popra in drugih začimb, riža, čokolade in s- nega blaga mora dati odbor za izvoz po- Narodni banki predhodno dovoljenje, g- glede na količino in vrednost blaga, ka- velja tudi za pošne pošiljke. Samo s- sto domače blago se bo smelo v pošilj- ka- pošiljkah izvažati, toda vrednost blaga ne sme biti višja od 1000 din.

V dalmatinski „kuhinji“ rožmarinovega olja

Cveta Zel-Pivko

Trgatev na dalmatinskih otokih je končana. Lepo je bilo. Spominjala sem se na trgatve v Sloveniji, tam gori v naših Slovenskih gorah. Včasih mi je kar ne- kam žalostno, ker ne slišim klopotev, ki so mi nekoč doma že presedali, po- sebnost oni na Kalvariji. Sedaj pa si jih tako želim spet slišati, tiste prave, šta- jerske! Toda klopotev na Hvaru?...

Tu jih ne slišiš. Trgatev, ali kakor pravi- vijo Dalmatinci »jematva«, poteka tiho, brez petja. Še vroče jesensko sonce vzpodbuja k delu, za morje tam dol se sploh nihče ne zmeni. Počasi korakajo z mehovi natovorjeni osli proti morju. Počasi, po dalmatinski navadi jih priga- njajo fantje in leno korakata oba. Sonce pripeka, morje miruje. Želja za klopote- se je razblinila. Ko je sonce že za Visom in se vidi le še njegov obris, vidim v daljavi kot fano morgano Kog, Kajžar, tam daleč v Slovenskih gorah...

Iz takih misli me vzdrami pesem:
Lipa, lipa Mande,
poljubi me s obe bande!
Ive Ivanov priganja natovorjenega osla.

— Kam tako pozno, Ive?
— E, kuhamo rožmarin! Pridite po večerji k nam na Veli Kamik! Dosti nas bo, vsega bo: petja, smeha in politike. Pridite, šiora meštra!
Neutrudljivi so ti Malograbijski. Od

jutra do večera trgajo grozdje, tlačijo ga v mehove, nalagajo na osle in priganja- jo jih po ¼ ure daleč k morju, kjer ima- jo kleti. Ne slišiš pesmi, še besede so redke. Samo počasno korakanje trudnih živali in ljudi. Človek bi mislil, da se bodo zvečer zvalili k počitku kot ubiti, toda motiš se brate. Po večerji se šele začne življenje! Tam na Velem Kamiku kuhajo rožmarin, vsako noč ena družina.

— Pridite, šiora meštra, nas boste na- učili ono »Pojd'no na Štajersko«!
Kdo se ne bi odzval takemu vabilu! Zato hitro za Ivanom Ivanovim, do Ka- mika je le nekaj korakov. Veli Kamik je kamenita hiša kot vse ostale v Malem Grablju, samo da nima oken. Ko vstopiš v nekoliko pogreznjen prostor, se ti zdi, da so te porinili v peč. V sredi temnega prostora je kotel in razne naprave za destilacijo rožmarina. Okoli kotla pa vse polno mladine in starine! Stari Lovro me je sprejel:

— Vidite, šiora meštra, naše Malo Grablje ima tudi rožmarinsko zadrugo. Prav lepo uspeva. Pred trgatvijo smo poželi rožmarin, ga posušili in ga kar na licu mesta zmlatili; sedaj pa se ob kuhanju lepo zabavamo. Prisediti, ako vas »komoda«!

kotu se je nekaj zganiło. Dalmatinski očiak mi je podal roko:
— Dobro došli, šiora Cvita! Da veste,

jaz sem vaški glavar, pa to ni nič. Hotel sem samo reči, da smo vsi veseli, da ste končno prišli. Dve leti ni bilo pouka, otroci so pa čisto podivjani in brez nad- zorstva.

Ivanova Mondica nadaljuje:
— Veste, šiora meštra, sosednje vasi se že itak norčujejo iz nas, da se za nič drugega ne brigamo kot za »interes« (denar). Res je. Sami sebe več ne po- znamo, samo interes nam blodi po glavi. Skrbite vi za našo deco!

— Prenehaj, Monde, jo prekine Ive. Kaj boš šioro meštro že prve dni gnja- vila s takimi stvarmi! Spoznala nas bo sama. Slabi ljudje nismo, to je res. Bo- dite uverjeni, da se bodo za vas vedno našli sveži pomidori, patati, blitva, ka- rabi...

Našel mi je razne specialitete otoka Hvara, ki pa jih mi tudi poznamo, samo pod imenom paradizniki, krompir, repa, rožiči... Prevzet od hvale teh dobrot mu je tekel jezik v hvarskem narečju in v taki brzini, da so se mu začeli ostali smejeti.

— Ajde, ajde, ferjoj! Povejte nam rajši, šiora meštra, kaj je novega v Slo- veniji? Jaz sem bil nekoč v Mariboru.

— Pokojni barba Kuzma je tudi poto- val skozi njega.

— In Zore? Ta pa je stalno v Maribo- ru. Začeli so obnavljati vtise in spomi-

ne, ki so jih slišali od Zoreta in pokor- nega barbe Kuzme. Medtem je Ive s- v kotel vreče rožmarina, ogenj v peč- je divjal, neke v temi je curljalo olje — ozračje pa polno mamečega, že sko- duščega vonja po rožmarinu. Med- ojenka je razsvetljevala prostor, videl so se le še iskrece oči in beli zobje tel- zadovoljnih Dalmatincev, ki so se čisto razvneli ob pogovoru o Sloveniji. Česa le niso hoteli vedeti! Zakaj v Sloveniji ni kamenja? Imamo li morje, rakijo? Id- Tako se je pogovor zavlekel dolgo v noč. Niso se spomnili na zapadno bo- šče, ne na razna »pitanja«. Sedaj ne č- tajo časopisov, jematva je in rožmarin kuhajo, sedaj mislijo le na »interes«.

— Kje ti je mladi, Bonina? Si »k- tenta« z njim.

— E, pa hvala Bogu, če je tu ali č- ga ni tu! Zapeli sta lepo ti dve mladi Dalmatinki, Mondica in Bonina.

Ja sam, majko, cura fina, a ja sam, majko, cura fina

udat ču se za Marina... »interes«

Pozabili so na Slovenijo, na »interes« kajti če Dalmatincev poje, poje z vso du- šo in srcem.

— Šiora meštra, sedaj pa vi eno slo- vensko! Malo Grablje je že davno spao- ko smo se razšli, olje pa je še vedno curljalo.

— Hvala lipa, šiora Cvita, laka vam noč!

— Bogu na pomoč!
Le Ive je ostal na Velem Kamiku, kjer bo do zore stregel kotlu in prenašal pol- ne čebre rožmarinovega olja.

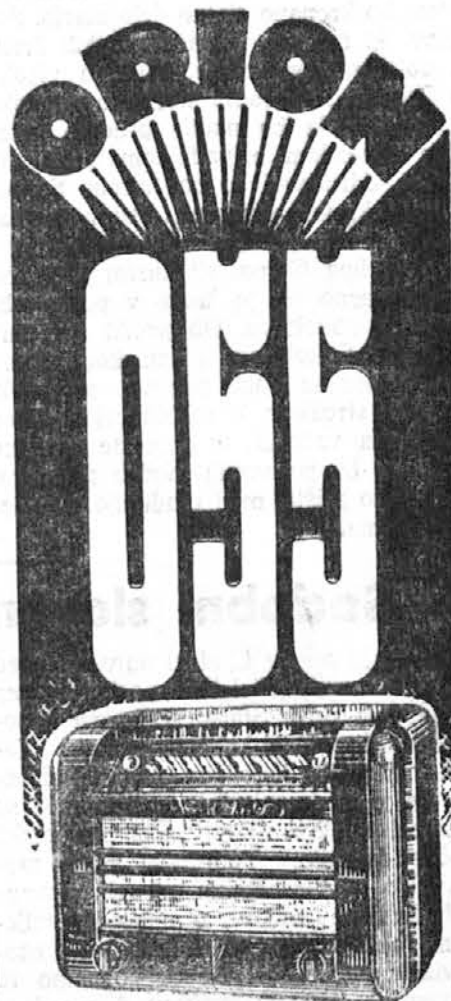
V dobi monopolskega absolutizma so zaslužili okoli 350 milijonov dinarjev

Iz Savinjske in Zadrečke doline

Kako je s tržnimi cenami v Prekmurju

Davtšen

sprejem evropskih in izven-
evropskih postaj tudi podnevi
z luksuznim superom

Prodaja tudi **na obroke**

Razen tega prinašamo
ORION 5-cevni
popularni super na mesečne
obroke od **dln 180.—**

Samoprodaja **L. LUSICKY**
Maribor, Koroška cesta št. 11
Anton Bremec, Cella

ški pisatelj Prucha. Za deco vstopnina
1 din, za odrasle pa 2 din.

p Zvočni kino Ptuj predvaja danes in jutri film „Ali Baba“, razkošno orientalsko komedijo z milijonsko inscenacijo.

p Prejeli smo. Že drugi mesec se popravlja banovinska cesta med Stojinci in Borlom. Cesto najprej razkopavajo s razravnajo, nakar jo posujejo s kamenjem in ravnajo z valjarjem. Vozači in kolesarji ter ostalo občinstvo, ki se poslužujejo te prometne žile, se vedno očitneje pri- tožujejo nad počasnostjo popraviljanja. Navezani so na veliki ovinek čez poljsko cesto preko Muretincev. Promet z vino- rodnimi Halozami pa je tod baš v tem času najživahnejši.

v Prekmurju

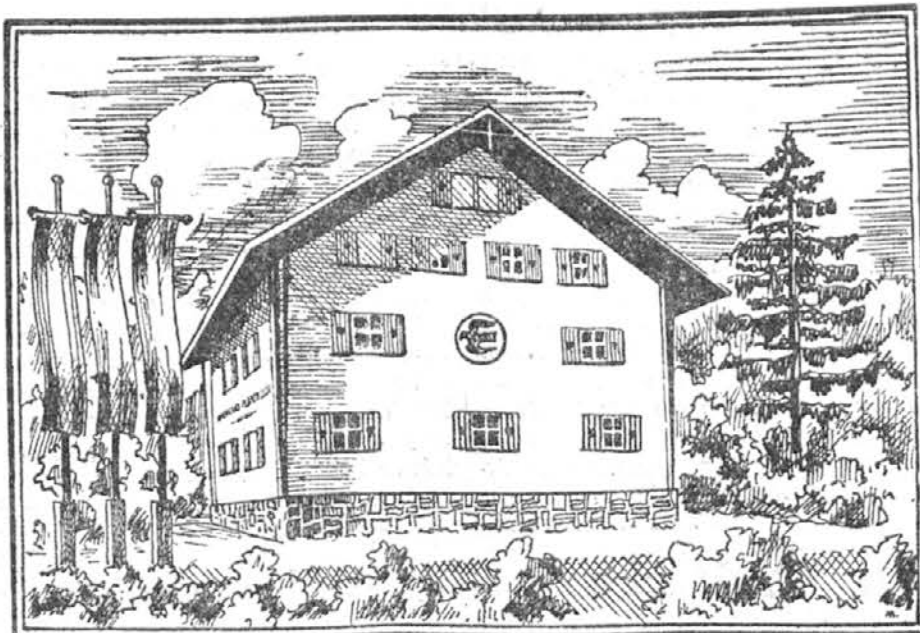
Interes prekmurskega kmeta zahteva da se to nesorazmerje odstrani. Tu bomo morali pomagati v prvi vrsti tudi javni faktorji, potrebna bi pa bila tudi primerna organizacija prizadetih kmetov samih. V kolikor so za to dani pogoji, pa je drugo vprašanje, ki ni odvisno zgolj le od kmetov samih. Vprašanje nesorazmerja tržnih cen v Prekmurju pa je poleg vprašanja davčne enakopravnosti, agrarne reforme, uvedbe večjilnih javnih del (regulacija ceste itd.) gotovo nad vse važno za povzdigo rentabilnosti prekmurskega kmetijstva ter tudi za trajnejše in narodni celokupnosti koristnejše omejevanje bega v tujino, kot pa je bilo doslej. Presega pa ozki okvir, v katerem govorimo o kmetih, in se tiče tudi vprašanja zdravega in več ali manj enotnega slovenskega trga. Vse, kar slabi odpornost slovenskih množic na periferiji, pa bi morala biti dvojna skrb za zdrave slovenske gospodarske in socialne politike.

-lč.

Maribor

Planinska sokolska trdnjava na Pohorju

V nedeljo, dne 12. t. m., bo ob 11. uri slavnostna otvoritev impozantnega Sokolskega planinskega doma na Pohorju. S tem bo kronano 4letno delo marib. Sokolov, ki se niso ustrašili velikih žrtev in dolgotrajnega truda. 1100 m visoko na Pohorju so zgradili mogočno sokolsko postojanko, ki bo nudila prijetno zatočišče sokolskim pripadnikom poleti in pozimi. Združeval bo pod streho Sokole iz vseh krajev in krepil med njimi narodne vezi. Mogočna trinadstropna zgradba ima 67 postelj, lastni vodovod in elektrarno ter je lahko v ponos obmejnemu sokolstvu. Ob priliki slovesne otvoritve Sokolskega planinskega doma na Pohorju se bodo pobirali prispevki za kritje stroškov, ki so bili veliki. Kdor se zaveda važnosti te obmejne narodne trdnjave, bo po svojih močeh prispeval in se tako prištel med graditelje tega lepega doma.

Sodobni slovanski knjižni jeziki

Včeraj je bilo v Ljudski univerzi pred večinom srednješolskim poslušalstvom predavanje prof. Stanka Bunca o sodobnih slovanskih knjižnih jezikih. Zaradi političnih dogodkov zadnjih mesecev se je zanimanje za vprašanja, ki so v zvezi s slovanskimi knjižnimi jeziki, močno dvignilo. Tudi laiki vneto razpravljajo o medsebojnih odnosih slovanskih knjižnih jezikov, o njihovi zemljepisni razširjenosti ter o njihovem zgodovinskem razvoju. Danes poznamo 10 slovanskih knjižnih jezikov: 3 zapadno-slovanske (velikorusčina, ukrajinščina

in beloruščina), 4 severnoslovanske (poljščina, češčina, slovaščina in lužička srbsčina) in 3 južnoslovanske (bolgarščina, srbohrvaščina in slovenščina). Najstarejša med njimi je češčina. Najmlajši pa sta beloruščina in slovaščina, kateri še danes nimata popolnoma nespornih, pravopisnih, slovanskih in slovničnih temeljev. Najmanj narečij pozna velikorusčina, največ pa slovenščina, ki se govori v štirih državah (Jugoslavija, Italija, Nemčija in Madžarska); le 54% Slovencev prebiva v Jugoslaviji.

Olgi Juvančičevi ob zasluženem pokoju

Te dni se je poslovila od svojih tovarišic in učenk upraviteljica II. drž. dekleške ljudske šole v Mariboru ga. Olga Juvančičeva.

Njeno vzgojiteljsko delo se je začelo

Klobuki.

športne čepice v najnovejših oblikah, srajce, samoveznice, rokavice, maco perilo v veliki izbiri

A. Hedžet, Maribor

pred 36. leti v sončnem Primorju, kmalu nato pa jo je usoda zanesla v Dravsko dolino v Selnico ob Dravi, v pokrajino, ki je bila narodnostno močno ogrožena. Med prevratom je narodnozavedna borilka prevzela vodstvo šole v močno potujčenem mestu. Spočetka je bilo težko preorati ledino v novem duhu ter pre-

usmeriti vzgojo, vendar pa je šlo. V dobi svojega 36 letnega vzgojnega dela, je dala vzgojiteljica svoji mladini vse svoje misli, vsa svoja čustva in vse svoje delo. Njeno delo je bilo skromno in človekoljubno ter je služilo kulturnemu napredku.

Ob odhodu z njenega službenega mesta ji želijo njene stanovske tovarišice vse najboljše, kar ji sploh morejo želiti:

Na zalogi imamo vedno najnovejšo kvaliteto blaga. **Nizke cene** in solidna postrežba prinaša damska in moška modna trgovina

A. Hedžet, Maribor, Aleksandrova cesta 9

dosti zdravih let, in da bi še nadalje prihajala med nje.

NOVE PRITOŽBE ZARADI VOZNEGA REDA

Ukinitev nekaterih vlakov koncem prejšnjega meseca je ponekod občutno prizadelo prebivalstvo, to pa tembolj, ker si je prebivalstvo te vlake s trudom in mnogimi prošnjami pridobilo in se potlej navadilo na nje. Zadnje dni se kar množijo pritožbe, ki so nastale zaradi zmanjšane voznega prometa.

Tako so z ukinitvijo vlaka, ki vozi ob 10. uri iz Maribora proti Št. Ilji, prizadeti kmetje, ki so se vračali s tem vlakom iz Maribora, prav posebej pa še gospodinje. Sedaj pa morajo čakati na vlak, ki odpelje iz Maribora ob 1. uri. Prav tako so nastale težave zaradi ukinitve vlaka, ki je privozil iz Št. Ilje v Maribor ob 12.15 popoldne. Ta vlak so uporabljali v prvi vrsti šolarji, ki so se vozili k popoldanskemu pouku; sedaj morajo ti popoldanski šolarji odhajati v Maribor že zjutraj. Naslednji vlak pripelje iz Št. Ilje v Maribor šele ob pol 10. uri zvečer.

Prizadeto prebivalstvo upravičeno pričakuje, da se bodo nemogoče razmere kmalu uredile. Zaradi novega voznega reda pa bo trpelo mnogo tudi gledališče ter vse večerne kulturne prireditve v Mariboru.

m Nov sodnik. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani je napravil sodni izpit g. Vladko Pavlin, sodni pripravnik v Mariboru.

m Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojcem v nedeljo ima zdravnik

g. dr. Pogrujc Stanko, Maribor, Tyrseva ulica št. 14-I.

m Rdeči križ v Studencih vabi. Na prošnjo Rdečega križa v Studencih nastopi danes zvečer ob 8. uri v Grmekovi dvorani g. Svengali z veleznanimivim sporedom. Ob tej priliki se bodo predstavili studenški javnosti tudi mali harmonikarji, ki jih vodi g. Viher. Cisti dohodek prireditve je namenjen za božično revno studenške dečice. Vsi prijatelji revnih otrok najljubšeje vabljeni.

m V počastitev spomina ge. Minke Šorlijeve je darovalo stalno omizje kavarne „Astorije“ 700 din odboru za pomoč primorskim rojakom.

m „Zveza Maistrovih borcev“ poziva svoje člane, da se v polnem številu udeležijo maše-zadušnice za vse umrle člane in v bojih za osvoboditev naše severne meje padle Maistrove borce, ki bo v Franciškanski cerkvi v nedeljo, 5. novembra, ob 8. uri zjutraj.

m Danes se poroči v magdalenski cerkvi znani sportnik gosp. Jože Vidle z gospodično Irmo Šuntner.

m Prihodnji teden (11. t. m.) bo zrebanje drugega razreda 39. kola drž. razredne loterije. Na en sam dan bo izrebanih 1500 dobitkov. Kdor še nima srečke,

naj si jo hitro nabavi v naši hiši sreče in glavni kolekturi bančni poslovalnici Bežjak, Maribor, Gosposka ul. 25, kjer so nove srečke še na razpolago. V ostalem glej oglas v današnji številki našega lista!

m Pogrešani grob najden. Mariborski novinar g. Franjo Pirc se je zavzel za pogrešani grob, oziroma rodniško grobnico prvaka mariborskih Slovencev dr. Ferdinanda Dominkuša. Po povpraševanju pri župnih uradih se je ugotovilo, da je umrl 23. januarja 1901 in bil pokopan na starem mestnem pokopališču. Ker ni bilo v mrljski knjigi nobene opombe, da so truplo kam prepeljali, je šele pogrebni zavod ugotovil, da je bil dr. Dominkuš po g. Kobanu iz Rač prepeljan v Zg. Polskavo dne 29. maja 1924.

m Kozjaška pravda se je včeraj končala. Več kakor 10 let je trajala pravda za kos Prekove grabe. Sodba bo objavljena pisмено.

m Vsi na tombolo Glasbene matice, ki bo v nedeljo, 5. novembra, v veliki dvorani Sokolskega doma. Med 15. in 19. uro bo velika denarna tombola. Zrebanje v predprodaji prodanih srečk se začne točno ob 15. uri ter bo trajalo neprenehoma do večera.

m Čajanke naših sportnikov, ki jih prireja ISSK Maribor vsako nedeljo v kinobaru, štejejo že nekaj let sem k najpopularnejšim družabnim prireditvam našega mesta. Otvoritvena čajanka bo jutri ob pol 17. uri. Vsi prijatelji in poborniki našega sporta vabljeni!

m Tujski promet je bil v preteklem mesecu še precej dober. Maribor je obiskalo 1206 tujcev, in sicer 880 naših državljanov, 256 Nemcev, 37 Čehov, 18 Italijanov, 2 Belgarov, po 3 Švicarji in 1 Poljak, po 2 Grki in Poljaki in po 1 Danec, Anglež, Šved in Američan. Nočnin je bilo oktobra 3862.

m Izgonišča z „boksarjem“ je prijel stražnik v neki gostilni v Vetrinjski ulici in ga spravil v policijske zapore.

Damsko maco perilo.

pletenine, šali, vse vrste nogavic, rokavice, otroško perilo v veliki izbiri

A. Hedžet, Maribor

m Namesto venca na grob pokojne ge. dr. Šorlijeve je poklonil industrijalec g. Marko Rosner 300 din Protituberkulozni ligi v Mariboru.

m Pokopališčna zbirka Zenskega društva je ob Vseh svetih vrgla na starem in na mestnem pokopališču 4.414,25 din, ki se bodo porabili za revno šolsko decu.

m Kolo „Superbo“ z evidenčno številko 23350 je nekdo ukradel železniškemu kovaču Feliks Vogi izpred neke gostilne na Pobrežju cesti.

m Požar je izbruhnil v hiši posestnika Jurija Korošca v Plintovcu in poslopje do tal uničil. Ogenj so povzročile saje, ki so se vzele.

m Neznani vlomilec je vdrl v stanovanje posestnika Leopolda Lorbeka v Novi vasi in odnesel za 4000 din obleko ter zlatnine.

m Konj se je ponesrečil včeraj popoldne na Kralja Petra trgu. Na spolzkih tleh je padel konj posestnika Stefana Cebeta iz Hotinje vasi in si razbil glavo.

m Nesreča v delavnicah državnih železnic. V bolnišnici se zdravi težko ranjeni 27 let star ključavničar državnih železnic Pavle Semenc, doma iz Betnavske ceste, kateremu je zletel pri struganju večji kos železa v prsi.

m Karambol na križišču Cvetlične in Kneza Koclja ulice. Nekaj po pol 10. uri je zavozil na križišču Cvetlične in Kneza Koclja ulice neki tovorni avto, ki je pripeljal od železniškega viadukta, v zadnji del novega Hergovega prevoznega avtomobila ter ga docela razbil.

m Otroci pil octovo kislino. Včeraj so pripeljali v mariborsko bolnišnico 3 letnega posestnika sina Dušana Greifonerja iz Zg. Radvanja, ki je pomotoma pil octovo kislino. Malček je postal žejen. Zato se je splazil do police, vzela steklenico in pričel piti strupeno tekočino.

m Dva divja lovca so prijeli orožniki pri Bohovi. Ustreljene fazane sta skrila v greznico. Oba so izročili sodišču.

m Stenice so se pojavile po naših železniških vozovih. Vagon št. 1456, jih ima prišel danes ponoči iz Zagreba, jih ima v izobilju. Da se pojavljajo še sedaj, ko je mraz, je najboljši dokaz skrajne marnosti.

m Nesrečen padec. S podstrešja je padel v hlev ter si zlomil nogo 60 letni kmet Franc Smrdelj iz Spodnje Voličine pri Sv. Rupertu v Slovenskih goricah.

m Naložen voz se je zvrnil na 26 letnega posestnika Miha Zela iz Bresterice v Kamnici ter mu zlomil nogo. Poškodovanega Zela so prepeljali v bolnišnico.

m Otroka sta se do nezvesti napotila na zganja. O tem žalostnem dogodku nam poročajo iz Lokavca pri Sv. Anji, kjer oče dal svojima malima sinovoma napotilo na zganja. Obležala sta nezvesta in so ju komaj rešili zastrupljenja z alkoholom.

m Neki žepar je ukradel tovarniški čestilki Ivanki Pozebovi z Aleksandrove ceste 17 stodinarski bankovec.

* Prijeto presenečenje hoste že pri prvem obisku v salonu za kozmetiko in masazo „LADY“ v Gregorčičevi 4.

* Gostilna Mandl. V nedeljo v renoviranih lokalih koncert in pojedina klobas domačega pridelka. Prva staro, novo in ribezovo vino.

* VIR SREČE „PUTNIK“ glavna kolektura naše Tujkoprometne zveze vjudno vabi tudi Vas na udeležbo pri drugem zrebanju, ki bo že 10. novembra. Sreče še v veliki izbiri na razpolago!

* Sveže kisle zelje dobite dnevno pri Jos. Skaza, Maribor, Glavni trg 14.

* Dr. Rudolf Lovrec, zdravnik, spet redno ordinira, Maribor, Strossmajerjeva 8.

* Zlato po zvišani ceni kupuje J. Janja urar - draguljar Maribor, Jurčičeva 10.

m Nočna lekarniška služba. Od vključno 10. t. m.: Lekarna pri sv. Anji, Glavni trg 20, tel. 20-05; Magdalena Lekarna, Kralja Petra trg 3, tel. 20-20.

Kino

Kino Esplanade. Do vključno 12. nedeljske največji in najlepši film sezona, film Čajkovskega „Simfonija življenja“ z rah Leander, Hans Stüwe.

* Grajski kino. Danes poje kralj tenorjev Beniamino Gigli v filmu „Marionette“. Pavel Kemp, Luc English.

* Kino Union. Do vključno torka „Morderni potepuhi“, sijajna komedija. Smeh in zabava. Warner Baxter, Peter Lorre.

* Zvočni kino Pobrežje. 4. in 5. novembra „Sirota mala milijonarka“. Najlepši film Shirley Temple.

Mariborsko gledališče

Sobota, 4. novembra, ob 20.: „Navihanka“, Red B.

Nedelja, 5. novembra, ob 15.: „Veriga“, Znižane cene. — Ob 20.: „Navihanka“.

Ponedeljek, 6. novembra: Zaprt.

Torek, 7. novembra, ob 20.: „Navihanka“, Red A.

Prihodnja dramska novost bo Šarovova igra „Hlavin“ v režiji Vladimirja Skrbnjaka. Debutira gđc. Vlasta Sernečeva iz Celja.

Radio

Nedelja, 5. novembra

Ljubljana: 8. Na dveh harmonikah; 10. Plošče (Bach); 10.30 Koncert RO; 12. Plošče; 13.20 Veseli godci; 17. Kmetijska ura; 17.30 Kmetijski trio; 20. Veseloliga (izvajajo člani rad. igr. družine); 20.30 Operetni večer; 22.15 Plošče. — Zagreb: 16.45 Narodni program. — Beograd: 19.40 Narodni pesmi ob spremljavi orkestra; 18. 21.30 6. Jutrjanja oddaja; 10.30 Koncert; 20.30 in 21.50 Lahka in plesna glasba; 17.05 Operetni koncert; 22. Vokalni koncert.

Milan: 21. Bellinijeva opera „Gusar“; 17.05 Simfonični koncert. — Firenca: 20.10 Simfonični dela. — Bruselj I.: 23. Simfonični koncert.

Okoliški odbor za pobijanje draginje

Po nalogu okrajnega načelstva je pobreški župan g. Karl Stržina sklical za četrtrek popoldne ustanovitveno sejo odbora za pobijanje draginje in špekulacije. Odboru predseduje župan pobreške občine Karl Stržina, podpredsednik je Kovačič Alojz, pekovski mojster s Teznega. Člani so: za trgovce Renčelj Stefan, trgovec na Pobrežju, njegov namestnik

Štok Ivan, trgovec na Pobrežju; za obrtnike Šabeder Joško, krojaški mojster na Teznem, njegov nam. Kolman Fr., svetlotiskar na Teznem; za konsumente Gornik Ignac, posestnik na Teznem, njegov namestnik Merkuš Anton, posestnik s Teznega; za stanovanjske najemnike Detner Franc, občinski sluga s Pobrežja, njegov namestnik Frangeš

Ivan, tkalec na Pobrežju. Novi odbor za pobijanje draginje je ugotovil, da doslej še ni bilo nobene pritožbe s strani potrošnikov. Vsak član novega odbora ima določen delokrog, v katerem mora nadzirati trgovce, obrtnike in hišne posestnike če se točno drže predpisov ministrske uredbe.

Pr rodopisna kramljanja

Ljubezenski čari starke zime

Dr. Stanko Bevk / V mrzlem letnem času se vžiga ljubezen drobnih živalskih src

Zima je v pokrajinah naše zemljepisne širine za živa bitja doba počitka. Velika večina rastlin zniža svoje življenjske pojave na najmanjšo mero ali celo odmere in živi dalje samo v svojih semenih ali podzemnih delih. Podobno je tudi z živalmi, kolikor jih čez zimo ostane pri nas. Mnoge pobere prva slana in le njihova jajčeca ali bube, ki ne potrebujejo hrane in so odpornejše proti mrazu, prezimijo.

ŽIVALI IN MRAZ

Druge živali otpnejo brez znaka življenja ali prespe zimo, ko so si jeseni nabrale za dolgi stradež prihranjenih hran v obliki tolšče pod kožo. Precej pa jih je tudi, ki jim teče življenje pozimi naprej brez vidnih izprememb, razen da so se odebelile in oskrbele gorkejši kožuh, pernat ali volnen. To so v prvi vrsti naši stalni ptiči, potem pa večji del sesalcev, zlasti vsi oni, ki se ne hranijo izključno z žuželkami ali drugimi takimi živalmi, ki na zimo izginejo. Nekatere teh živali se za zimo in mraz celo tako malo zmenijo, da jim v najhujšem mrazu vzvalovi kri in zbudi nagon po razploditvi. Tak primer med ptiči je krivokljun, med sesalci pa v prvi vrsti divja svinja. Deloma v zimo pade tudi gamsov prsk, proti koncu zime pa se gonijo kune, lisica in zajec.

GNEZDA V SNEGU

Da gnezdi krivokljun tudi pozimi, je odločilna možnost dovoljne prehrane, tudi mladičev. Krivokljuni se namreč hranijo s smrekovim semenjem, ki ga je pozimi prav toliko kakor v drugih letnih časih. Z enakim semenjem krmijo tudi mladiči, potem ko so seme omeščali v golši. Ker postavi samica gnezdo vedno tako, da ima močno vejo nad seboj, so stara in mladi varni pred snegom ali drugo padavino.

MERJAŠČEVA SNUBITEV

Tudi bukanje divje svinje v zimskem času je v zvezi s prehrano. Jeseni se ta črna divjad napase mastnega želoda, žira in drugih gozdnih sadežev pa tudi poljskih pridelkov. S tem je eni poglaviti dolžnosti, namreč za ohranitev poedince, zadostila, potem pa se poloti drugi naloge, naloge za ohranitev svoje vrste, to je preskrbe potomstva. Merjašček, ki je doslej samotaril, si poišče svinjo. Če pride več tekmecev skupaj, se preriva in rujejo zanj, dokler najmočnejši ne zmaga. Zmagovalec pa tudi svinjo ne ravna baš prijazno; navadno drga svojo glavo ob njeno, pa jo tudi pošteno osuje, če se mu kmalu ne vda.

V BOJU ZA SAMICO

Take boje za samico opazamo pri živalih prav pogosto. Tudi lisjaki se tepo za samico, prav tako zajci; srnjak odganja z rogi pritepenca in jelen ručaka napodi vsakega tekmeča s pojališča. Pri takem ruvanju teče včasih tudi kri ali leti vsaj mlaka, odnosno perje okoli. Tudi pri ptičih so namreč znani taki pretepi, zlasti pri divjih petelinih, ruševcih, jerebicah. Sicer tekmujejo ptiči navadno na druge načine za samice, ali s petjem, umetnim letanjem, šopirjenjem ali plesom. Samice ne posegajo ne v boj ne v tekme in med samci ne izbirajo; vdajo se zmagovalcu, hočeš nočeš. To je pravilo. Vendar so znani tudi povsem drugačni, nasprotni primeri.

ZENIN PAJEK JE REVEŽ

Zanimiv je v tem pogledu znani šmar-ni pajek ali križavec. Tukaj nosi »hlače« in ona, ki je tudi mnogo večja od samca, si izbira moža. Kadar dozori samcu spolna žleza, izpusti na skrivnem kraju kapljico semenske tekočine in jo išče samico, ki navadno sedi sredi svoje mreže. Previdno se približa na miljenke. Po dolgem oklevanju napravi korak proti njej. Če plane samica proti njemu, urno pobegne, kajti da ga ujame, bi bilo po njem. Če pa samica mirno čaka, je to znak, da je tudi ona najbrže

v ženitovanjskem razpoloženju. Na moč previdno, vedno pripravljen na pobeg se ji bliža. Ko pride v zadostno bližino, ji skoči na hrbet. S tega varnega stališča hitro izprazni iz čeljusti semenice v samico in pobegne kar se da hitro iz nevarnosti. Ni namreč gotovo, da ga samica kljub dovoli izkazani prijaznosti ne zgrabi, omota in izsesa do zadnje kaplje krvi. Oplojena samica izleže potem jaj-

čeca, ki jih še porosi s semenicami, spravljenimi v posebni vrečki, jih zavije v pajčevino, potem pa kmalu pogine. Jajčeca prezimijo, spomladi pa izlezejo iz njih mladi pajkci, ki se pozneje ali poženijo ali pa tudi požre.

SVATOVSKA OBLAČILA

Kadar grede živali po plemenu, dobe — zlasti samci — vnanje vidne znake, da so

Majhni ljudje žive dalje časa od velikih

Strokovnjak za fizično kulturo Francis Mailys pravi: Čim večji je človek, tem večji del od skupne višine odpade na njegove noge. Veliki ljudje imajo kratek trup in dolge noge, nasprotno se ponajajo majhni ljudje z dolgim trupom in kratkimi nogami. Njih notranji organi imajo mnogo več prostora za razvoj kakor pri velikih ljudeh. Manjši ljudje so tudi bolj mišičasti. Najslavnejši svetovni atleti so bili srednje velikosti.

Visoki ljudje imajo često okrogla ramena in upadel prsni koš. Laže podležejo boleznim

kakor majhni. Posebno radi obole dolgini na boleznih želodca in živcev.

Idealna višina za moškega je 175, za žensko 162 cm. Rast človeka kontrolira majhna žleza, ki je nameščena v bližini mozga. Ako sekrecija te žleze nenormalno mnogo izloča, zraste človek nad povprečno višino. Veliki ljudje navadno nikoli ne učakajo visoke starosti.

Abnormalna rast se lahko prepreči z operacijo žleze, ki se pa posreči le redkim specialistom.

Glasba v službi moderne kemije

Določeno količino mesa razdeli na dva dela. Postavi oba kosa v kovinasto škatlo in ju hermetično zapri. Toplotno stanje v obeh škatlah je isto, samo eni izmed škatel igrajo vsak dan četrto ure na harmoniko. Po treh dneh odpri škatle. Meso v škatli, ki je bila deležna glasbe, je popolnoma sveže, v drugi je že začelo smrdeti.

Tak način konserviranja mesa je do-gnal neki nemški kemik. Uganil je, da

zračni tresljaji, ki jih sproži glasba, preprečujejo razvoj bacilov.

Na tem je nekaj resnice. Ultrazvočni valovi imajo lastnost, da pospešujejo razvoj. Kar se nam zdaj danes smešno, lahko postane že jutri vsakdanja praksa. Glasbeni instrumenti bodo zamenjali ledenice. To bo koristna in ugodna stvar, posebno še, če bomo meso konservirali s pomočjo radia.

Svet se mehanizira

Dandanes živimo drugače kakor pred pol stoletjem. Današnji človek se hkrati prilagodi novotarijam, zanj je pojem »nemogoče« postal odveč. Tehnične pridobitve najnovejše dobe, tako avtomobili, zrakoplovi, rotarske ladje, turbinske lokomotive, radio, telegrafija slik in dr. so že nekaj vsakdanjega in kmalu bo človek strmel v izume raketnih avtomobilov, in zrakoplovov ter vsemirskih ra-

ket. Vprašanje ureditve prometa postaja vedno bolj pereče, ker se morajo velike množice ljudi gibati na utesnjenem prostoru. Poleg cestnih in podzemeljskih železnic bo kmalu treba v vele mestih po pet in še več nadstropij cest, druga nad drugo. Služile naj bi tovrstnemu in tramvajskemu prometu, avtomobilom, pešcem itd. Na ravnih strehah bodo urejena pristajališča za letala. Za ublažitev ropota so v Ameriki že zdaj uvedli posebne čelade.

Svet se vedno bolj mehanizira. Človeka zmerom bolj nadomešča stroj. Načrti, kako se bo v bodočnosti pridobivala energija, meje večkrat že na domišljijo. V Šlezvigu - Holsteinu so že davno pred vojno poizkušali napravo, ki bi naj pridobivala energijo iz višinske razlike med plimo in oseko. V tropičnih krajih nameravajo izkoristiti temperaturne razlike morja. Tam je morje na površini vroče, v večjih globinah zelo hladno. S pomočjo posebnih cevi, v katerih se dvi-

— Koliko naj računamo Picigasu za popravilo avtomobila? Stalo nas bo 42 din. Pestavimo mu vsoto na 500 din, nak, recimo raje 550 din, da ne bo dedec mislil, da smo račun zaokrožili...

Ali ste že poravnali naročnino za »Večernik«?

Star je prepir, ali imajo živali razum

Nekaj primerov iz živalske bistrornosti, ki meje na človeško razsodnost

Mnogo se je že pisalo o tem, ali imajo živali razum. Prav tako je bila beseda o živalskem nagonu, čustvenosti in drugih afektih v živalskem svetu, za katere najde vester opazovalec prirode mnogo presenetljivih primerov.

Znana je pasja otožnost po gospodarjevi smrti, ko se brani jemati hrano, dokler žalosten ne pogine. Prav takšno žalost kaže samec pri andulinih, neke vrste opici, če mu pogine samica. Kolikšna dobrotljivost je v dejanju mačke, ki pri naša bolni tovarišici plen, dokler ne ozdravi! Ko so v neki hiši popravljali pod, so nevede zakrili z deskami mlade mačke. Stara mačka je hodila neprestano okrog dekle v kuhinji, žalostno mi-javkala se ji prikupovala dokler je ni spravila s seboj v smer, kjer so pod novim podom začeli mijavkanje mladiča. Ko so živalico rešili, se je stara namah-

pomirila.

Zanimiv je primer nekega prirodoslovca, ki ga je kot majhno dete sam doživel. Ko mu je bilo nekaj tednov, so pripovedovali starši, mu je oče nabavil majhne- ga psička, Dasha. Tedaj so še zibali otroke v preprostih zibelkah. Ko je bilo dete nekaj mesecev staro so ga pustili, razen psička Dasha, samega v sobi. Otrok se je prebudil in jel jokati. Dash je takoj do- umel položaj, vzpel se je s tacami na rob zibelke in je zibal sem in tja. Pri tem je toliko časa mrmral, da se je dete pomirilo. Mati je večkrat pripovedovala o tem in trdila, da ni psa nihče učil v zibanju.

Lovci poznajo pasjo sramežljivost, če se jim pri pogonu kaj ponesreči. V neki rodbini so imeli dobro vzgojenega psa, ki je imel posebno naslodo, valjati se po mehke- m uaslanjaču. Vedel je, da ljudje

v ženitovanjski dobi. Znana so »svatovska oblačila« nekaterih ptičev, rib, dvo- živk i. dr., ki se kažejo v tem, da se po- javijo žive barve v perju, luskah in koži za čas paritve. Tudi rogovje jelenjadi in srnjadi spada med take oznake. Precej razširjene so tudi posebne žleze, ki začno ob tem času delovati ali pa povečajo svo- je izločke. Za primer navajamo gamsa, ki ima za vsakim rogljem v plitki jamici go- basto žlezo. Ta žleza izloča zlasti v prsku močan, nevšečen smrad, ki ga na daljo očuti tudi lovec, ko zalezuje gamsa, da bi si pridobil njegovo »brado« in se potem z njo postavil pred svojim dekletom.

KARL PL. LINNE

švedski prirodoslovec (1707-1778). Pre- potoval je mnogo sveta in kot izvrsten botanik postavil glede razploda in raz- voja posameznih rastlinskih vrst dovr- šene hipoteze, ki so postale stvarnost. Cela vrsta znanstvenih razprav in dra- gocenih knjig priča o njegovi globoki do- jemljivosti za prirodo.

ga voda sama od sebe, bi se spravila mrzla voda brez strojev na površino. Poizkusili so že z izkoriščanjem toplote Zalivskega toka. V zadnjem času iščejo vire energije iz zraka. Človek se ubija z mislijo, kako bi ugrabil sončno toploto in energijo strel ob nevihtah.

Poleg vode in zraka so važen činitelj človeškega obstoja v bodočnosti tudi zemeljski plini. Pomislimo samo na gei- zire, vroče vrelece na Islandu in na hla- pove, ki vro iz borakovih razpok v To- scani. Poizkuse izkoriščanja zemeljskih plinov so izvedli že v Kaliforniji in Ka- nadi.

— Naš kapitan je zelo soliden človek. Dvakrat sem že govoril z njim, pa nisem opazil niti najmanjšega znaka pijanstva na njem, pravi novi mornar ladijskemu tovarišu.

— Čudno! Saj vsi vedo, da je naš kapi- tan največji pijanček med pomorščaki. Kdaj si pa govoril z njim?

— Bilo je tako ob 9. dopoldne.

— Aha, vidiš, stvar je ta-le. Zjutraj je naš kapitan le običajni vinski sod, zve- čer pa vedno sod vina...

ne marajo te razvade, zato si je privoščil to ugodje le tedaj, kadar so bili drugi zdoma. Nekega dne mu je dal gospodar nov trak okrog vratu. Živalica je vesela skočila na prazen stol pri mizi, kjer je bila zbrana družina. Ko so prisotni pra- snili v smeh, se je psiček osramočen umaknil in potuhnil v kot.

Krotilci slonov poznajo na stotine zna- kov, ki jih ti veliki med živalmi izra- žajo z uhlji, repom, glavno ali rilcem. O brezprimerni požrtvovalnosti nekaterih živalskih samic je bilo že mnogo napisa- nega. Nekoč sta v zverinjaku dve kozi vzgojili mladega nosoroga. Žival se je s svojima rednicama tako sprijateljila, da ju na noben način ni hotela zapustiti. Ljudje so strme opazovali to nenavadno družino, ki bi bila zunaj v prosti naravi kaj neverjetna skupina.

vlakovi in po en par potniških vlakov

Zenski kotichek

Grda razvada: bom jutri vrnila...

Te besede premnogokrat slišimo, premnogokrat sami izgovorimo. Vedno nam kaj manjka in moramo iskati pomoči pri drugih ali pa drugi pri nas. In zakaj? Da, le priznajmo si, zato, ker smo neredne, ker ne pregledujemo svoje zaloge, ker vtaknemo nos vanjo vedno šele takrat, ko bi kaj rabile. Treba je postaviti jed na mizo, pa nimamo soli, olja, po-

pra in slično, treba je hitro zašiti nogavico, pa ne najdemo primerne krpanca, ali očistiti madež na obleki, pa ni pri hiši bencina ali salmijaka. Žrtev posta-

ne navadno ta ali ona naša sosedka, čeprav mogoče trgovina tudi ni preveč oddaljena. Tamkaj se opravičujemo, kako smo v zadnjem trenutku opazile, da nam je zmanjkalo tega ali onega, prosimo le skodelico olja ali moke ter se brzo poslovimo z obljubo, da bomo vrnila jutri z obrestni vred. Pozneje na tako »malenkost« seveda pozabimo in jutri ostane vedno jutri. Ob prihodnji potrebi pa se te sosedke raje izognemo in stopimo k drugi. Na ta način pridemo v celi sosesčini kaj kmalu na »prav dober« glas.

Ali je to potrebno? Saj vendar ni takšna težava, imeti v nadzorstvu skromno špecerijsko zalogo, ko pa mora trgovec misliti neprestano na toliko in toliko malenkosti. Niti popra mu ne sme zmanjkati, že gospodinje godrnjajo. Če bomo vse ob pravem času nabavile, bo v hiši red, prihranile si bomo neprijetnost izposojevanja, pri sosedah pa ostale na dobrem glasu.

Želite vitko linijo?

Vse se navdušuje za vitko linijo, ker je pač očem najprijetnejša. Na vitki postavi je vsaka obleka lepa, vitkemu telesu se poda vsaka kretnja. Toda naj bo navdušenje za vitko linijo še tako veliko, vsakemu ni dana. Zelo nespametno pa je, če si jo z gladovanjem in raznimi zdravju škodljivimi kurami izsilimo. Vitkost, pridobljena na nenormalen način nikakor ne kaže prijetno vitkega telesa, temveč neko nezdravo mršavost. Obupne sledove pa pustite takšne kure na obrazu in živcih. Istočasno s telesom omršavi tudi lice in predčasno ostari. Obrazno tkivo oslabi, se povese in naguba. Zdrava, sveža barva izgine in se ne povrne več. Še vsaka, ki si je vitkost izsilila, pa je uničila svoje živce za vedno. Na podlagi nepravilne prehrane pa se

pokvari tudi organizem, a posledica bolnega organizma je vedno oslabele srce. Kaj imamo potem od takšne vitkosti?

Proč torej s takšnimi neumnostmi, ki nam ne prinesejo nikake sreče. Kateri vitkost ni dana, naj se ne počuti radi tega nesrečno. Zdravje je prvo. Končno pa so za dosego vitkosti še druga normalnejša sredstva. V prvi vrsti zmerna prehrana ali pa pravilna, zdravju neškodljiva dieta. Tej priključimo telovadbo, delo in gibanje na svežem zraku. — Sport, turizem, ples in slična gibanja bodo kmalu odvzela preobilno maščobo, a lice bo ostalo kljub temu zdravo in sveže. Prekomerno uživanje limon, stradanje poleg najboljšega apetita in podobno, pa je že marsikatero dekle uničilo.

Kuhinja

Gobova juha s smetano. Gobe osnaži, operi in popari. Zreži jih na kocke ali listke, pa ne predrobno. Deni v kozo dve žlici masti ali presnega masla, drobno zrezane čebule, ko ta zarumeni, strtega česna, zelenega peteršilja in gobe, pusti jih vreti, da bodo popile mokroto, ki so jo dale iz sebe; potem jih potresi z moko, zalij z ribjo ali zelenjavno juho, osoli in malo okisaj. Malo časa, potem jo daš na mizo, prideni malo kisle smetane in pusti, da še nekoliko prevre ter daj ajdove žgance ali oprazene žemlje poleg na mizo.

Pečeni zajčji hrbet s smetano. Oderi bolj mladega zajca. S hrbta potegni kožice, podrgni ga s soljo in pretakni prav gosto s prekajeno slanino. Potem ga položi v dolgo ponev in prideni nekaj zrn celega popra, lorberjev listič, malo korenja, zelene peteršilja in čebule; vse naj bo na koleščka zrezano. Na to položi hrbet in ga polij z razbeljeno mastjo. Na zelenja-

vo pa vlij par žlic kisa in juhe ter ga med pečenjem večkrat s tem polivaj. Ko je že skoro pečen, poberi maščobo in ga polij s par žlicami smetane in nazadnje še malo z juho. Nato precedi sok na razrezani in na krožnik zloženi hrbet.

Kvašena srna s smetano. Vzemij lep kos prekvašene srne (1,5 kg) od hrbta ali stegna, odstrani kožice ter ga podrgni s soljo in nato prav gosto pretakni s prekajeno slanino. Medtem deni v kozico vse zelenjave in dišave, katere se dajo v kvašo, na to položi kos srne, polij ga z razbeljeno mastjo, prilij malo kvaše ter ga v pečici počasi peči, približno eno uro. (Ako pečeš celi hrbet ga je treba peči dalje časa.) Med pečenjem polivaj meso pridno s kvašo in sokom, ki se nateče od srne. Ko je že dovolj mehko in se je sok posušil, potresi meso z dvema žlicama moke, in ko ista zarumeni, ga polij s četrt litra kisle smetane ter pari še malo v pečici, da smetana zavre. Potem prilij še par žlic kvaše ali juhe. Ko skupaj še malo pre-

vre, zreži srno na koščke, zloži na krožnik ter precedi nanjo omako. Okrog pa daj maslenih ali krompirjevih rožičkov. **Krompirjevi rožički in korenje.** Skuhaj tri olupljene krompirje v slani vodi; kuhane pretlači na desko ter prideni dva dkg presnega masla, malo soli, dva rumenjaka ali eno celo jajce in žlico smetane. Vse to dobro zmešaj z nožem in primešaj še pet žlic moke ter z rokami rahlo pogneti. Odreži košček testa, upodobi ga v podolgasto klobaso, razreži jo poševno na prst dolge koščke, povaljaj jih v drobtinah ter jih upodobi v rožičke, korenje itd. in ocvri v masti. V korenčke vtakni šopek zelenega peteršilja. S tem obloži kako pečenko.

Pečena jabolka. Lepim kislim jabolkom, mošančkam ali kakim drugim, izreži muho. Postavi jih v prsteno ali dobro ploščeno železno kozico tesno drugo poleg drugega. Potresi jih s sladkorjem, poskropi z belim vinom ali vodo, postavi v pečico ter počasi peči. Pečena jabolka zloži na krožnik, v kozico pa vlij par žlic vode ali vina, malo pomešaj in vlij na jabolka. Tako pripravljena daj h kaki pečenki ali sama na mizo.

Čokoladni zvitek. Mešaj 5 rumenjakov in 10 dkg sladkorja z vaniljo, da dobro naraste; potem primešaj 7 dkg ogrete čokolade in 7 dkg fino zrezanih mandeljnov. Naredi iz 5 beljakov trd sneg ter ga s 4 dkg moke rahlo primešaj. Namaži pločevino s presnim maslom in potresi z moko. Testo tanko namaži na pločevino in ga speci. Pečenega še na pločevini obrni ter po spodnji strani pomaži z marmelado, še malo v pečico postavi, potem kolikor mogoče tesno zavij in shrani. Kadar ga rabiš, ga razreži na tanke rezine.

Kostanj kot kompot. Deni kuhat olupljene kostanje; ko zavro, odlij vodo ter zalij z drugo in pusti, da počasi vro in se zmehčajo. Potem jih ocedi, stresi v mrzlo vodo ter še tanko kožico olupljaj. V kozico pa deni košček sladkorja, malo vode, limonovega, pomarančnega soka ali vanilje. Dodeni kostanj ter pusti, da še enkrat prevre. Zloži ga v skledo, polij s sokom, okraši z zelenjem ter daj mrzlega na mizo.

Praktični nasveti

Kako se pripravi kvaša za divjačmo. Deni v dobro položčen ali prsten lonec dva litra vode. Ko zavre, prideni košček korenja, polovico čebule, malo peteršilja in zelene, vse na koščke zrezano. Ko je to mehko, dodaj še en lorberjev listič, tri zrna česna, vršček timesa, dve zrni cele dišave, dva klinčka, malo muškatocega cveta, nekaj zrn popra in malo kisa. Kvaša naj bo kislja kakor dobro okisana juha. Vse to naj še vre kake četrt ure, potem pa zlij na meso.

Kako spoznaš mladega zajca od starega. Ušesa mladega zajca se dajo z lahko pretrgati, medtem ko je ušesa starega zajca težko ali celo nemogoče pretrgati. Star zajec ima tudi širje čelo in na nogah bolj trde kremplje kakor mladi. Po teh znakih ločiš lahko starega zajca od mladega.

Porumenela slonova kost. Porumenela slonova kost postane zopet bela, če jo imaš nekaj časa na prostem zraku na soncu. Varovati pa jo je pri tem mokrote, ker bi sicer dobila madeže. Ko postane kost, oziroma predmeti beli, jih skrtaj z milnato vodo ali s špiritom ter splakni s čisto vodo, nakar jih osuši.

Steklenice, ki jih rabiš za olje, osnažiš čisto le z žaganjem. Napolni oljnatost steklenico s toplo vodo in žaganjem ter jo dobro pretresaj, potem pa še izmij s toplo vodo, ki si ji pridajala nekoliko sode, ter splakni z mrzlo. Steklo postane popolnoma čisto.

ELSE ELSTER (UFA)
Else Elster bo igrala kapriciozno raterko Yvette v novem Ufinem filmu „Halo Marika, halo Janine!“

ORIGINALNI KITAJSKI POGREBI

Kadar umre v Singapuru, močni angleški pomorski trdnjavi na jugu Malakke bogat Kitajec, se oblečejo prijatelji in znanci v bele obleke. Bela barva je pri Kitajcih znak žalovanja. Na čelu pogrebnega voza z vencem in šopki. Krsta je še na kraju spreveda, v katerega se običajno uvrste dolge kolone avtomobilov. Eden izmed avtov ima močan zvočnik, ki oddaja paradne marše, od časa do časa pa razklada velike zasluge in dobrot lastnosti pokojnika. Godba rina namerjati da žalujejo še bolj užalosti.

BONTONSKJE IVERI

Ne pozdravljaj dame, ki jo spremlja mož.

Ne vodi pod pazduho dveh žensk, razen če so te same vzele pod roko.

Vstani takoj samo tedaj, če vstopi sobo lepa dama.

Ne dotikaj se dame, kadar z njo govoriš, razen če sta — sama.

V družbi ne smeš z damami šepetati, lahko govoriš naskrivaj z njimi — z damami pod mizo.

Ne zapuščaj mize preden ne vstane dama, ki se ti dopade, ker bi te lahko drugi izpodrinili.

Ne glej damam v torbice, ker bi lahko storile one tudi tebi. To se ti itak zgodilo, kadar se boš poročil.

Pri težavah
vsled
hemoroidov

pomagata že 1 do 2
piluli, če jih jemljete po jedi.
To sredstvo pomaga že po
petih, šestih urah do lah-
kega in prijetnega odvajanja.

Oglas reg. pod Sp. br. 960 od 28. X. 1938

Leo-pilule

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

Ramas Indor je stmel kakor zamaknjen v mrliško obličje velikega Rayanija in molčal. Stvari, ki mu jih je povedal zdravnik, so ga globoko prevzele. Njegovo pripovedovanje je bilo tako, da mu je verjel. Šele čez nekaj trenutkov se je predramil iz svojih misli in dejal:

»Čez štiri in dvajset ur bo Rayani zopet živ?«

»Živ in čil kakor mladenič,« je pritrtil Chasi Khan. »Toda sedaj dovolj! — Pozdijva na delo!«

Zdravnik je stopil k nasprotni steni, odprl neka vrata, potegnil iz sosednega prostora nizek voziček, ga zapeljal k prvi stelaži in velem inženirju, naj mu pomaga položiti nanj Rayanijevo krsto. Ko je bilo to delo opravljeno, sta voziček s krsto odpeljala v sosednji prostor in po drugem hodniku v nekakšen laboratorij. Tam sta Rayanijevo telo položila na posebno ležišče in zdravnik je po kratki preiskavi spravljal v pogon pripravo za postopno višanje temperature.

»Odvizno je vse od obujevalnega postopka« je med delom razlagal Ramasu. »Ako bi naraščanje temperature presko-

čilo samo eno stopinjo, bi bilo vse delo zaman: otrpnijenec bi ostal za vselej mrlič. Moje delo je odgovorno. Le mala ne previdnost, pa postanem — morilec.«

»Morilec mrtvega,« se je nasmehnil Ramas Indor.

»Toda naše naprave so tako natančne, da delujejo same tudi brez nadzorstva. Zato se sedaj lahko odstraniva. Šele čez dvajset ur bo napočil trenutek, ko se bo velikemu Rayaniju zopet pričela pretakati kri po žilah. Tedaj bo pričel že polagoma dihati. Malo prej bo potrebna še posebna injekcija. Dotlej ga bova pustila samega. Pojdiva!«

Zdravnik in inženir sta odšla skozi stranska vrata na prejšnji hodnik do dvigala in se dvignila iz globine v prvo nadstropje upravne zgradbe. Od tu sta odšla v rayanipirsko knjižnico, kjer je Chasi Khan pristopil k zgodovinarju Multanu Tanangu in mu zašepetal:

»Obujanje Rayanija se je pravkar pričelo. Jutri bo med nami.«

»Jutri bo med nami! On, veliki rešitelj zadnjega človeštva na zemlji!« je vzklilnil Multan Tanang in vzradoščen skočil

kvišku. Toda zdravnik ga je prijel za roko in dejal:

»Molčite! Ni treba, da kdo izve preden v resnici ne živi.«

»Vi menite...« se je prestrašil zgodovinar.

»Ničesar, prijatelj. Toda popolnega zagotovila, da se bo zares prebudil, ni in ga ne more biti. Tisoč let... Ali veste, kaj to pomeni?«

»Le kapljo v morju stotisočletij, ki so pretekla od tistih časov, ko so faraoni ob svetem Nilu gradili večne piramide.«

»Vam seveda,« se je nasmehnil zdravnik. »Zgodovinarju še stotisočletje ni veliko. Jaz pa nisem zgodovinar, ampak zdravnik.«

»Od tiste dobe, ko je zadela svet in človeštvo usodna katastrofa...«

»Je minilo komaj tisoč let, ste hoteli reči,« ga je prekinil Chasi Khan. »Vse to vem in me ne zanima.«

»To je bil vendar največji dogodek vse zgodovine!« je ugovarjal Multan Tanang in hotel nadaljevati, a ga je prekinil stivolasi astronom Gudur Nasik, ki je prav tisti trenutek ves zasopel planil v knjižnico.

»Prišlo se je...« je vzklilnil in si z ruto obrisal pot s čela.

Vst trije so se radovedno ozrli vanj.

»Prišlo se je...« je ponovil zvezdoslovec. »Tretji planet Altairja doživlja pravkar enako katastrofo, kakršno je

doživel naš.«

»Pravkar...« je vzklilnil Multan Tanang.

»To se pravi — za nas,« se je popravlil Gudur Nasik. »Katastrofa se je pričela v resnici že pred tisočletji, toda svetloba, ki nam jo prikazuje, je prispela do nas šele zdaj. Že nekaj dni se nisem odstranil od teleskopa, da ne zamudim tega veličastnega trenutka. Napetost med luno in planetom je zadnje čase takoka naraščala, da sem slutil neizogibnost katastrofe. Pred četrto uro sem doživel eksplozijo lune in sedaj obdaja planet žerjavčev obroč njene razdrobljene gnote. Ako si želite ogledati ta prizor, mi sledite v zvezdarno!«

Gudur Nasik se je okrenil in odhiti iz knjižnice, za njim so planili Ramas Indor, Chasi Khan in Multan Tanang. Hiteli so po dolgem hodniku naravnost v zvezdarno, ki je bila nameščena v visokem stolpu na južni strani naselbine. Astronom je pogledal skozi linco v teleskop, zavrtel nekaj koles, se umaknil in dejal:

»Izvolite!« Potem je sedel v nastanec in nadeljeval: »To, kar vidite, je natančno isto, kar so videli pred tisoč leti naši predniki, samo da so oni to tudi čutili. Dvajset milijard ljudi je plačalo navzočnost pri tistem veličastnem prizoru s svojim življenjem. Samo 100 se jih je rešilo vesoljnega pogina.«

(Dalej)

Drobni dogodki po olimpiadi

Poročali smo že o rezultatu manjšega turnirja v Rosariu, kjer je zmagal Petrov pred Eliskasesom in Mikenasom. Drugi turnir po olimpiadi je bil v Montevideu v Uruguayu. Tam je zmagal dr. Aljehin s 7 točkami pred Golombekom 5 in pol in dr. Stevenson-Menčik s petimi točkami. Ostali udeleženci so bili po vrstnem redu: Fleurquin, Olivera, Cabral, Wood in Jalla. Sedaj so znani tudi končni rezultati tolažilnih turnirjev v Buenos Airesu. Turnir za pokal predsednika republike, ki so se ga udeležile vse reprezentance držav, ki so se izpadle še preden so dospеле v finale, je prinesel naslednji rezultat: Islandca 28 točk, Kanada 28, Norveška 27, Uruguay 26, Bolgarija 25 in pol, Ekvador 21, Guatemala 15 in pol, Irska 15 in pol, Peru 14, Bolivija 10, Paragvaj 9 in

pol. Najboljši rezultati v Hamilton-Russell-lovem pokalu so bili naslednji: v prvi grupi je prvi Capablanca s 77 odst. točk, Aljehin 75 odst., Petrov 73 odst., Eliskases 72 odst., Keres 71 odst., Stahlberg 71 odst. Pri tekmovalstvu za pokal predsednika republike so dosegli v petih grupah najboljše rezultate: Rojahn 80 odst., Yarofsky 95 odst., Gudmundsson 100 odst., Kantardžev 85 odst. in Arnlangsson 79 odst. Rojahn je prvi norveški igralec, ki je igral nevaren Evansov gambit proti Capablanci ter prišel v lepo pozicijo. Capablanca je izjavil, da se doslej še nihče ni upal proti njemu igrati Evansov gambit. Yarofsky je komaj 15 let star Kanadeec, Gudmundsson in Arnlangsson sta odlična Islandca, Kantardžev pa je Bolgar.

Se nekaj iz Buenos Airesa

Poljaki so postavili v Buenos Airesu zares veljavo. Borili so se nad vse poštivovalno, zlasti se potem, ko je bila izbruhla krava morija med Poljsko in Nemčijo. Kakor oven vodnik je modro in dovolj taktično vodil poljsko moštvo preizkušeni mednarodni turnirski lev dr. Savelly Tartakower, ki je igral na prvi deski. Treba je poudariti, da je Savelly zares vodil taktično, kajti Nemčija je zmagala pred Poljsko z razliko pol točke, kar seveda ne opravičuje kakšnega posebnega nahanja. Dr. Tartakower je poleg pokojnega Richarda Retija in Arona Niemcoviča utemeljitelj hipermoderna šaha, šaha bodočnosti. S tega stališča je zmagal z razliko pol točke, kar malo pomembna, saj je dr. Tartakower tolikokrat poudarjal, da njegova šahovska metoda ni od danes, ampak za bodoče dni in bodoče generacije. Sicer pa je dr. Tartakower igral v Buenos Airesu kljub svojim hipermodernim metodam zelo umirjeno ter se izkazal vrednega vodnika poljskemu šahovskemu moštvo.

187. Aljehinova obramba

Beli: Alexander (Anglija)
Črni: Dr. Tartakower (Poljska)
1. e4, Sf6 2. e5, Sd5 3. c4, Sb6 4. d4, d6 5. exd6, exd6 6. Sc3, g6 7. Le3, Lg7 8. Sf3, Ld7 9. Le2, Sc6 10. b3 (oslabi diagonalo, to je z 10... Lxf3 grozil razbiti kraljevo 0-0 11. 0-0, h6 12. Dd2, Kh7 13. Dd1 (priprava za napad f4), Lxe2 14. Sxe2, Dd7 (kmet bo sicer trajna saba točka v črni barvi, toda črni seveda ni smel dopustiti 14... f5) 15. f4, exd4 (na 15... e4 sledi 16. Sxd4, d5 17. e5, Sd7 18. b4, Sf6 19.

Sec2, Se4 20. Dd3, a5 21. a3, Te8 22. Sxc6, bxc6 23. Ld4, axb4 24. axb4, Txa1 25. Txa1, Dh4 26. g3, Dh5 27. Lxg7, Kxg7 28. Sd4, Sf6 29. Dd2 (tako je ne gre 29. Sxc6 zaradi 26... Te2), Te4 30. Te1, Sg4 31. Txe4, dxe4 32. Sxc6, Sxh2? 33. Dxh2? (težka napaka, zaradi katere beli izgubi dobljeno igro. Po 33. Dd4+, Kh7 34. Dxe4, Sf3+ 35. Kg2 bi beli z dvema prostima kmetoma z lahkoto dobil), Dd1+ 34. Kg2, e3! 35. Se5, e2 in beli preda, ker ni mogoče parirati groženj nove črne dame ali pa mata Df1+.

*

Za šahovnicami so se z zelo mešanimi občutki srečali mojstri Poljske in Češko-Moravske. Nekdanji srd je ugasnil, težka usoda, ki je zadela oba naroda, je tudi v Buenos Airesu zelo zblizala obe moštvi. Mojstri se niso »klali«, ampak so z miroljubno igro stremeli k sporazumu in remiju. Vse pa v znamenju velike bodočnosti, ki se obeta Slovanom.

188. Katalonska obramba

Beli: Pelikan (Češko-Moravska)
Črni: Najdorf (Poljska)
1. Sf3, Sf6 2. g3, d5 3. Lg2, e6 4. 0-0, Le7 5. d4, 0-0 6. c4, dxc4 7. Dc2, Sbd7 (bolje je a6 z grožnjo, da črni zavaruje c4 kmeta) 8. Sbd2, c5 9. Sxc4, cxd4 10. Td1, Sb6 11. Txd4, Dc7 12. Lf4, Dc5 13. a3, Sbd5 14. b4, Dd5 15. Ld2, Da6 (kmet b4 je ogrožen) 16. e4! (lepa žrtve kmeta, ki zelo ojači beli napad), Sxb4 17. Lxb4, Lxb4 18. e5, Sd5 19. Th4, g6 20. Dc1, Le7 21. Th3, f5 22. Dh6, Tf7 23. Lf1, b5 24. Sd6, Tg7 (na 24... Lxd6 25. exd6, Dxd6 26. Sg5, Tg7 27. Sxh7,

bi zašel črni v brezupno pozicijo) 25. Sxb5? (beli menda iz miroljubnih razlogov opusti pot k zmagi, h kateri je vodilo 25. Lxb5, Dxb6 26. Le8 in napad na kmeta g6 mora prodreti), Dxb6 26. Sg5, Lxg5 27. Dxg5, La6 28. a4, Lxb5 29. axb5, Dd4 30. Te1, Tc8 31. Te1, Sc8 32. Th4! (po zaigranih možnostih stoji beli nekoliko slabše ter zato rad poseže po remis kombinaciji), Dxe5 33. Tc4, Txe4 34. Dd8+, Kf7 35. Dd7+, Kf6 36. Dd8+ remis.

*

Olimpiade se je udeležila tudi Islandija, kjer je precej živahno šahovsko življenje. V Reykjaviku sta dva šahovska kluba, v katerih je nekaj zelo močnih mojstrov. Moštvo Islandije v Buenos Airesu sicer ni doseglo najvišjih vrhov, igrali pa so poštivovalno ter dosegli v tolažilnem turnirju za pokal prezidenta argentinske republike vrh tabele. Islandec Asgeirsson, ki je vodil islandsko moštvo, je prav dober igralec.

189. Ruska otvoritev

Beli: Cortlever (Nizozemska)
Črni: Asgeirsson (Islandija)
1. e4, e5 2. Sf3, Sf6 3. Sxe5, d6 4. Sf3, Sxe4 5. De2 (to varianto je zelo rad igral dr. Lasker. Belemu daje le nekaj prednosti), De7 6. d3, Sf6 7. Lg5, Dxe2 8. Lxe2, Le7 9. Sc3, h6 10. Lh4, c6 11. h3, d5 12. 0-0-0, Sh7 13. Lxe7, Kxe7 14. Tde1 (beli je ohranil svojo malenkostno prednost ter se pripravlja na napad), Te8 15. Se5, Sd7 16. d4, Sxe5 (nekoliko brezskrbno daje črni belemu premoč kmetov na kraljevem krilu) 17. dxe5, Le6 18. Ld3, Sf8 19. f4, Tad8 20. Thf1, Le8 21. f5, Sd7! 22. e6? (nekoliko »divjaški« vpad, ki zelo oslabi pozicijo belih kmetov. Beli bi moral igrati Tf2 ter podvojiti stolpe na e liniji. Po skrbni pripravi g4 in h4 bi bela kmetiška falanga lahko lepo napredovala), Sc5 (bolje ko fxe6) 23. exf7+, Kxf7 24. g4, Kf6 25. Se2 (beli hoče pripeljati konja čez f4 na h5, da bi povezal razbite kmete), Te3 26. Sf4, Sxd3+ 27. cxd3, Tde8 28. Txe3, Txe3 29. Kd2 (na 29. Sh5+, Kf7 30. f6 sledi g6), d4 30. h4, Kf7 31. Sg6, c5 32. Tf2, b6 33. Te2, Txe2+ (po tej zamenjavi je igra za belega izgubljena) 34. Kxe2, h5! 35. gxf5, Lxf5 36. Se5+, Kf6 37. Sc6, Lg4+ 38. Kf2, a5 39. Sb8, Ke7 40. Sc6+, Kd6 41. h6, gxf6 42. Sd8, Lh5 in beli preda, ker ne more več rešiti konja. (Glose dr. M. Euwe)

Š. Božični turnir v Hastingsu bo letos navzlic vojni. Po obsegu in udeležbi pa bo zelo majhen ter bo trajal en teden.

7000 SODNIH STANOVANJSKIH ODPOVEDI

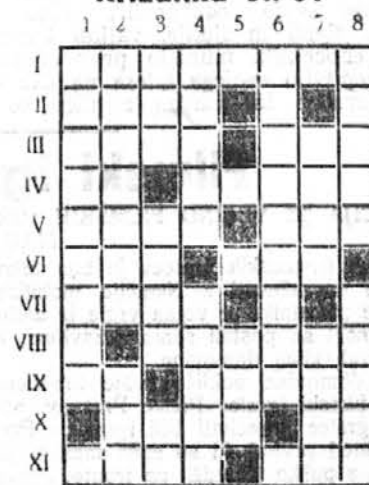
V Beogradu je oktobra bilo vloženih 7000 sodnih stanovanjskih odpovedi, ki

stopijo s 1. novembrom v veljavo. Število stanovanjskih odpovedi je tako veliko zaradi tega, ker mnogi hišni posestniki odpovedujejo stanovanje ter sprejmejo nove najemnike, katerim lahko zvišajo najemnine. Nova uredba namreč prepoveduje sedanjim najemnikom povišati najemnine. Hišni posestniki pa uredbo izigravajo s tem, da odpovedujejo stanovanja.

DUHOVNIK — KROJAČ

Pravoslavni prota Koce Ristič vasi Kocište v Južni Srbiji je praktičen človek. Zaradi svojega asketskega življenja uživa splošno spoštovanje. Stari svečenik si kroji sam svojo oklepno iz grobega, doma tkanega platna. Kljub visoki starosti nad 70 let potuje iz kraja v kraj peš in daje kmetom potrebne nasvete za gospodarstvo in življenje.

Križanka št. 51

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. grad pri Trstu; II. ruski polotok; III. ne drugačna; turško ime; IV. mestece v Srbiji; tiskovina; V. črnogorska reka; pesem; VI. mesto v južni Tirolski; žensko ime; VII. evr. reka; VIII. pripadnik katoliške ločine; IX. zaimek; ameriška država; X. obraz; kemičen znak; XI. posoda za cvetice; senčnica.

Navpično: 1. očak; 2. žensko ime; žensko ime; 3. termin; nedotakljiv; predlog; 4. hrib pri Beogradu; žensko ime; 5. v rimskem koledarju; 6. del Male Azije; 7. slovanska boginja pomladi; poldrag kamen; 8. žensko ime; del mašniškega oblačila.

Sladkorni jubilej

Letos bo poteklo 140 let, ko je nemški znanstvenik Karl Achard napravil prvo kocko belega sladkorja iz repe ter jo naslednje leto poklonil svojemu vladarju.

Vendar pa je zgodovina sladkorja starejša kakor Achardovo odkritje. Od prvih začetkov izdelovanja sladkorja ali »belega zlata« iz sladkornega trsa je poteklo že več kakor 400 let. Med tem časom je proizvodnja sladkorja narasla na 250 milijonov stotov letno. S to količino sladkorja bi prav lahko napravili 6 metrov široko zemeljsko stezo, ki bi nekolikokrat ovila zemeljsko kroglo. Po taki cesti bi otroci kaj radi hodili v šolo.

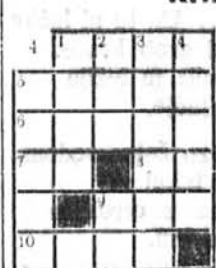
Skranja so sladkor uporabljali samo za zdravilo. Za časa križarskih vojn je bil sladkor neke vrste lukovna jed samo na dvorih vladarjev in velikašev. V 16. stoletju pa je angleška kraljica Elizabeta izdala nariadenje, da se mora sladkor upeljati na njenem dvoru kakor začimba. Takrat je še kg sladkorja veljal toliko kakor polovico teleta.

Sladkor uporabljamo pri jedeh na najrazličnejše načine. Po največkrat se z njim sladijo jedila ali tekočine. Delalo pa iz njega tudi različne okraske. 1730. leta se je porabilo na svetu 750.000 ton sladkorja. 1800 pa že 2.300.000 ton.

Kako daleč lahko pride človek v eni uri? V eni uri prehodi človek peš 4 kilometre, z vozom in konjem se prepelje 7 do 10 km, z jadralno premo motorjem predirja 25 do 40 km, s parnikom prepluje 40 do 55 km, z avtom se prevozi 50 do 90 km, z brzo vlakom 60 do 100 km, z letalom pa

150 do 300 km. Seveda so to samo povprečne hitrosti.

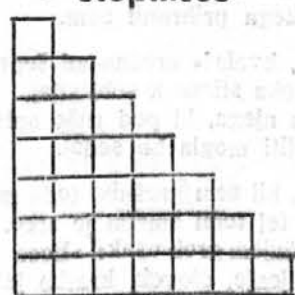
Križanka

Vodoravno: 1. zrnat poljski pridelek; 5. strnjena celota (narobe); 6. dan v tednu (narobe); 7. Ludolfovo število (narobe); 8. osebni zaimek; 9. glasbeni izraz; 10. plug (narobe).

Navpično: 1. povež zmlučene slame; 2. jarek (narobe); 3. enoten; 4. poljsko delo; 5. vedenje (narobe); 9. predlog.

Stopnišče

Soglasnik — skrajni del celine — pogrinjalo — čreda (2. skl. množ.) — poštnina — sivočrtno sodne obravnave — sredstvo vojne tehnike. V vsaki vrsti so vse prišnje črke.

Rešitev križank

Vodoravno: 1. soljo; 5. pesem; 6. lepota; 7. robot; 8. ata; 9. roman. Navpično: 1. selo; 2. osebami; 3. lepota; 4. omotan; 7. rrr; 10. o.

3. brž, hmelj, kazen Fldži, lev, Mi-an, gaj, Jenko, Vič, olje, o, palma, a. Brez dela ni jela.

»Večernik«

za mladino

Leto 1

Maribor, 5. novembra 1939

Stev. 44

Povest o treh miših

V prečudoviti mišji naselbini Mišorini so živele tudi tri miši? Cijo, Mijo in Ci. Vendar pa je bila vas tako velika, da se tri miši niso poznale med sabo. Neki dan pa...

Ko sta iskala bogat grizljaj, sta se na dvorišču srečala Mijo in Ci. Oba sta bila jezna in nataktnjena.

»Pojdi mi s poti!« je siknil Mijo. »Poberi se, dokler si še kje!« je zavrisnil Ci.

Vse je kazalo, da se bosta krvavo poklala med sabo, če ne bi takrat privlekel mlad mišek lep kos slanin. Oba nataktnjena Mijo in Ci sta pozabila na svoj prepri in skočila na mladega miška, da bi mu ugrabila slanino. Ko je mladi mišek videl, da gre zares, je spustil slanino ter zbežal, kolikor so ga nesle noge. Mijo in Ci sta se poglala na slanino, pograbila vsak na enem koncu ter jo začela vleči vsaksebi.

»Izpusti, sicer te bom zadavil!« »Nočem, izpusti ti!« je siknil skozi zobe Ci.

Oba sta hkrati spustila slanino in se znova zagnala drug v drugega. Prav pošteno sta se začela obdelovati. Ko sta se tako tepla in se med pretepom oba za trenutek ozrla na slanino, sta zagledala, kako ga je lepo pospravljala tretja miš. Znova sta se obe miši prenehali tepsti, in skupno sta planili na Cijo, kakor je bilo ime tretji miši.

Ali Cijo ju je ježno premotril ter zavpil:

»Nazaj, če vama je življenje drago!«

Cijo je bila močnejša miš. Vsa mišja soseska je vedela, da je velik prepirljivec in pretepač. Nasršil je dlako in pokazal zobe. Mijo in Ci sta obstala. Cijo pa je segel po zadnjem grizljaju, ga požrl, se obližnil okrog ust in dejal:

»Ni bila tole vajina slanina. Vse sem videl. To je vedno tako: kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.«

Mijo in Ci nista mogla napraviti nič drugega, kakor vgrizniti se v jezik. Nato je še povprašal Cijo:

»Kdo pa sta vidva? Nobenega ne poznam.«

»Tudi jaz ne poznam ne tebe ne tega,« je rekel Mijo.

Cijo pa je molčal ter meril oba od repa do ušes. Nato je izjavil:

»Jaz sem Cijo Cijokan, sem močnejši vsaki dan!« Smelo je pogledal po obeh miših, da bi videl, kaj bosta napravili. »Trikrat sem se že rešil tako rekoč gotove smrti. Trikrat sem že padel v mišolovko, vselej pa, ko je človek odprl mišolovkino vrata, sem srečno ušel. Nekoč pa sem ušel celo mački iz krempeljev.«

Ker pa tudi Mijo ni bil kar tako, se je tudi on osmelil ter dejal: »No, jaz pa sem Mijo Mijulo, Nevidni Mijulo! Dvakrat sem že skočil v mišo-

Film

Tragedija v kapljici vode

MIKROFILM IZ ŽIVLJENJA NAJMANJSIH BITIJ

Po jezerih, močvirjih in lokvah se skrivajo čudoviti svet majhnih živali, katere pa ostajajo nevidne človeškim očem; kajti skrivajo se po navadi v eni sami kapljici vode, kjer žive svoja posebna življenja. Se s pomočjo mikroskopa se je posrečilo prodreti v ta tajinstveni svet majhnih in najmanjših življenjskih bitij. Sedaj pa so posneli to življenje v filmu, seveda v kulturnem filmu, ki bo najširšim plastem ljudstva na nazoren način odkril življenje teh čudovitih bitij narave. V filmu bo temeljito in stvarno upodobljena vsa življenjska borba teh prazivali, njih stradanje in ljubezen. Novi Terra-kulturni film, ki so ga napravili v Ufinih ateljejih, bo nosil naslov »V kraljestvu Liliputancev«. V filmu bo prikazano življenje šestih majhnih živih bitij, ki žive v vsaki kapljici vode po jezerih in močvirjih. Med temi živalicami so bitja, za imena katerih še nismo nikoli slišali, ki pa se prav tako bore za obstanek ter prav tako razvijajo svoje »osebnosti«, kakor višje razvite živali in ljudje, vključno temu, da se ti enocelniki množijo prav enostavno z razcepitvijo svojega telesa na dva dela. Te zračne in sončne živalice so od-

daljnejši sorodniki najnižjih do sedaj odkritih živih bitij, ameb. Film bo prikazal, kako vedo te drobčkane živalice tudi zavratno napasti večje enocelnike.

Amebe izločajo neko posebno snov, s katero privlačujejo druge vrste mikrobov. V filmu gledalci nazorno vidijo, kako se je neki mikrob približal amebi, ki je začela potem svojo žrtve ovijati v to tvarino. Smrtni ovoj okrog mikroba postaja debelejši in debelejši, dokler ni mikrob dočela ovit ter brez moči. Sedaj prične ameba s svojo pojedino...

Film pa ne prikazuje samo življenjskega boja med tem najmanjšim svetom, ampak nam prikaže tudi ljubezen, ki se odigrava v kapljici vode. Tu v početkih življenja se odigrava ljubezen in pomnoževanje na povsem drugačen način, kakor pri višje razvitih bitjih. Enocelniki se delijo neprestano in ustvarjajo na ta način nova živa bitja, ne da bi moralo starejše bitje, ki je oče in mati hkrati, umreti. Zgleda torej, da se ti enocelniki z neprestanimi cepitvami prav za prav »pomlajujejo« ter žive tako večno in nepretrgano življenje.

Filmski igralci — vojaki

FRANCIJA JE VEČINO FILMSKIH IGRALCEV MOBILIZIRALA — TUDI IGRALKE POMAGAJO DOMOVINI

Večina francoskih igrancev je bila takoj ob izbruhu sovražnosti z Nemčijo mobilizirana. Filmske zvezdnice je vojna vrgla iz ateljev; preko noči so postali samo državljani, ki so se odzvali klicu domovine.

»Če domovina pokliče svoje branilce, je izjavil filmski igralec Pierre Presnay, »takrat mora igralec prenehati biti igralec.« Presnay je bil med prvimi, ki so sneli masko, jo zamenjali s puško ter odšli na fronto. Presnayja pozna filmska publika po filmu »Velika iluzija«, v katerem je ustvaril Presnay mojstrsko podobo francoskega oficirja. Trenutno je Presnay aktiven oficir v neki edinici francoske vojske, kjer zapoveduje enemu izmed zvauskih polkov.

Jean Gabin je bil mobiliziran prvi dan. Takoj je odšel na fronto. Albert Prejean, ki je bil že med svetovno vojno pri aviatiki, je bil znova uvrščen med oficirski štab francoskega vojnega letalstva. Mobiliziran je bil kot poročnik, sedaj pa je že kapetan.

Pierre Blachard je oficir. Igralca Almos in Raymond Cordy pa so dodelili avtomobilski koloni kot šoferja. Svoj zdravi humor, ki

je tolikokrat razveseljeval publiko po filmskih dvoranah, pa sta ponesla s seboj tudi pod uniformo.

Fernandel, najboljši francoski filmski komik, ki ga imenujejo tudi »francoski Chaplin«, je podoficir v nekem južnofrancoskem mestu. Filmska publika ga je že večkrat videla kot vojaka, na priliko v filmu »Ignace«.

Mobiliziran je tudi Charles Boyer. Vojaki pa so tudi mlajši igralci kakor Rene Rary in Paul Cambo. Bernard Lancet je artilerijski oficir. Gilberta Gila so dodelili k obrambi pred zračnimi napadi. Feramus, ki je znan še iz dobe nemega filma, pa je dodeljen k eskadrilji lovskih letal. Jean Pierre Aumont, ki je doslej igral že premmnoge oficirske vloge, pa je naveden prostak; vendar pa »oficir« upa, da bo kmalu prišel v vojni do prave oficirske vloge.

Kaj pa igralke? Igralka Germaine Aussey se je prostovoljno javila za pomožno službo. Ko so evakuirali Pariz, je s svojim avtom pridno odvažala otroke iz Pariza, sedaj pa opravlja igralka važne kurirske posle pri vojnem ministru. Zanimiva je tudi francoska igralca Francoise Rosay, ki jo lahko slišimo

vsaki teden v oddajah francoskega radia. Vsak teden enkrat govori po nemško nemškemu ljudstvu, ne kot umetnica in prijateljica nemškega ljudstva, ampak kot mati svojih treh sinov. Eden teh njenih sinov je že na

fronti, ostala dva pa bodo vsak čas poklicali. Francoise Rosay je dobro znana med nemško filmsko publiko, saj je igrala že v več nemških filmih.

Zakaj »Simfonija življenja« ne prebudi

Prikazovanje življenjskih poti velikih tvorcev umetnosti, pa naj bodo to skladatelji, književniki ali kdor si že bode, je vedno problematična zadeva. Problematična tembolj, ker niti pisec filmskega manuskripta, niti režiser zavestno ne četa ustvariti pravega obraza osebnosti, katere življenjsko pot bi morala prikazati na filmskem platnu v vsej širini, v vseh tistih zapletljivih in v vsej tisti trdi poti, ki je to osebnost gradila in preko nje njegova dela ustvarjala. Po navadi ostane filmska umetnost v prikazovanju takih osebnosti, samo pri ljubezni — in to samo pri ljubezni. »Ljubezen« je tista osnovna nota, tisti božanstveni fluid, ki navdihuje pesnika ter ga s svojimi tragičnimi zapletljivi pelje od uspeha do uspeha. Ljubezen je nazadnje tudi tista velika poanta, ki tako z umetnostjo prepojeno življenje zaključuje. To pa je navsezadnje le samo in bo ostala samo filmska stvarnost. Življenje velikih umetnikov je bilo po navadi dejansko docela drugačno, včasih tudi dosti bolj tragično, pa četudi tragično brez filmske ljubezni po svoji enoličnosti in po umetnikovem odnosu do življenja. Vse to so hibe, na katerih boleha v polni meri tudi »Simfonija življe-

nja«, ki si je nadala prikazati življenje skladatelja Čajkovskega. To ni resnično življenje skladatelja Čajkovskega, pač pa profanacija njegovega življenja in ustvarjanja. Skladatelju Čajkovskemu so oblikovali njegov ustvariteljski izraz pač še drugačni zapletki, kakor je ena sama ljubezen. Čajkovski v »Simfoniji življenja« zdaleka ni bil tako široko in življenjsko stvarno prikazan, kakor Zola v »Vesti človeštva«. Tega vtisa ne more zabrisati tako dobra igra filmskih igralcev.

f. Številke o švedskem filmu. Švedska filmska produkcija je izdelala lansko leto 29 filmov, torej 6 več kakor 1937, in o več kakor 1935. Lani je Švedska uvozila 29 filmov.

Karl Ludwig Diehl

O Ufinem filmskem igralcu Diehlu so preteklo soboto poročali, da je padel na vzhodni fronti. Te vesti pa so bile kasneje demantirane.

Nuna in kraljica lepote nočeta k filmu

Pred tremi leti se je mudil v Rimu znani filmski operater. Zbolel je, na kliniki pa ga je negovala lepa mlada bolničarka — nuna. Ob priliki nekega koncerta za bolnike je operater opazil, da ima lepa nuna odličen glas. Vprašal jo je sprva v šali, nato pa docela resno, ali ne bi slekla kute in se posvetila filmu.

Namesto da bi se nuna navdušila nad tako laskavo ponudbo, je odgovorila, ne da bi mogče popreje vprašala sestro prednico, češ da je docela zadovoljna s svojim sedanjim poklicem.

Prav tako je odklonila angažman v Hollywoodu gospodična Etel Parker, ki so jo izvolili za »lepotno kraljico 1937«. Izjavila je, da jo filmska kariera niti malo ne zanima; raje se je omožila z nekim petičnim trgovcem.

lovko ter pojedel vso slanino. Iz mišolovke so me vrgli v globoko vodo, ali vedno sem se rešil s plavanjem. V boju z mačko pa sem izgubil pol repa. Poglejta, prosim!

Potem se je predstavil še Ci: »Jaz sem Ci Ciko, Ci Pretepač. Do danes sem preiskusil že vse strupe, ki so bili namenjeni meni in mišim. Noben strup mi ni mogel do živlega, čeprav sem tako suh. Jaz se kratkoma smrti ne bojim.«

»Vesta kaj, fanta, ugajata mi,« je rekel Cijo. »Ali se ne bi vsi trije združili? S skupnimi močmi bomo še lahko zvezde klatili z neba.«

Oba: Mijo in Ci sta bila enaki miši. Cijo pa je nadaljeval:

»Stuhtal sem načrt. V neki mišolovki sem videl lep kos slanine. — Sam nisem hotel po njo, ker bi prav lahko padel v zagato. Vsi trije pa bomo slanini kos.«

Cijo, Mijo in Ci so pohiteli na svoje prvo skupno delo. Cijo jim je razložil svoj načrt, in vsem se je zdel odličen. Kmalu so se znašli vsi trije pred mišolovko.

»Ali ta košček slanine naravnost ne izziva miši?« je vprašala Cijo? »Hopla, Ci, sloki moj tovariš, na delo!«

Ci se je pognal na mišolovko, do same odprtine. Za njim sta odšla tudi Cijo in Mijo. Oba sta krepko prijel z zobmi tovariša za rep, ta pa se je začel spuščati v mišolovko. Ci je zasadil zobe v slanino, ki ga je skoraj omamila.

»Vlecita!« je zaklical.

Cijo in Mijo sta ga izvlekla. Nato so si tovariši slanino razdelili na tri pravične dele ter jo pojedli. Po tej mastni večerji pa so sklenili, da bodo napovedali vojno vsem mišolovkam, ki jih je bilo še dosti v soseščini. — Samo gospodinje, gospodinje so se čudile!

Glej, človek...

Po beračevih zapiskih

VLADKO KOS

Turobno je nebo v sivini, na blatno cesto dež rosi, uvelo listje z drevja pada in tiho, tiho šelesti.

Ropčeje vozje na cesti, življenje v mrki dan hiti, smejoče vidim le obraze, vesele srečne le ljudi.

A tukaj znotraj vse je tiho, ne sliši s ceste se ropot. Sam tiho skozi vrata stopim, kjer je za mrtve mir povsod.

Glej, božja njiva v snu počiva vsa v cvetju, koder zre oko. Pri lučki lučka dogoreva, ljudje pa mračni v lica so.

Po beli poti sklonjen stopam, krog mene pa grobovi spe. In beli kamni, dragoceni kot straže neme tu stoje...

Dehteče bele krizanteme to črno prst, ta vrt krase, že svečke drobne dež ugaša, na njih se solze v mrak bleste.

Z nemirom v srcu dalje stopam, že sence padajo z grobov. In zdi se mi, da vsak šepče, da čujem mrtvih več glasov,

iz vseh strani glas: »Ecce, homo! Sem legel vsak nekoč bo spat, ga večno hladna prst bo krila, naj reven bo, ali bogat.«

Zdaj gledam sence: solzna lica in trdno sklenjene roke. Saj tu ni smeha, ne veselja, saj skoraj niso to ljudje...

Tako sem truden... Kmalu konec mar groznih senc bo, teh ljudi? Še ne! Spet tiho dalje stopam, na božjo njivo mrak hiti.

Na koncu sem... Ah, tu ni lučke, ne krizantem, ki grob krase. Glavo sem sklonil: tu ležijo ubogi, revni le ljudje.

Na klop pod brezo žalno sedem. Kaj res nikogar tukaj ni? Pač! revna žena z otrokom pri križu iz lesa hiti.

Zdaj noč je... V tisočeri lučkah vsa njiva božja zaplamliti. Le tu je tema, grozna tema, a v solzah črna prst blesti,

Drhte pristopim k revni ženi, na grobu svečko ji prižgem, edino, ki za sina v vojni ubitega prihrani sem.

»O, hvala!« srečna mi šepče, otroka stisne k sebi zdaj, za njega, ki pod rušo sniva moliti mogla bo sedaj.

Da, bil sem grešnik, toda mirno v tej temi smrti je srce. O, čujem grob vsak: »Ecce homo: življenje, človek, kratko je!«

Zakaj menja listje jeseni svojo barvo?

Ko pridete jeseni v park ali v gozd, se ne morete načuditi krasoti barv, ki je razlita po listju. Zakaj spremeni listje svojo barvo prav jeseni, in ne v kateri drugi letni dobi? Vsakdo bo vedel, da potrebujejo rastline za svoje življenje hrano prav tako kakor vsako živo bitje. Narava jih je tako ustvarila, da skajo iz zraka ogljikov dioksid ter ga v sebi razdvajajo v ogljik in kisik.

Največ ogljika iz ogljikovega dioksida črpajo iz ozračja zeleni listi, rabijo ogljik za svojo prehrano.

V rastlinskih telesih se nahajajo neverjetno drobna telesca, ki imajo pravno celice. Te celice imajo redno veliko nalogo v rastlinskem življenju. Samo z mikroskopskimi poskusi moremo odkriti v teh celicah škrob, najrazličnejše kristale ter zelo majhna zrnca zelenkaste barve — listno zelenilo ali klorofil.

Ta zrnca začnejo na jesen v listih razpadati v različne snovi, ki začnejo odhajati v veje in deblo. Listje izgubi s tem svojo hrano. Nekatere zelena telesca postanejo rumena (vorjevo listje), medtem dobi nekatero listje temnejšo barvo (hrastovo listje). Rdečkasta barva v listju nastane zaradi nakopičenja rdečih snovi v celicah.

Odpadanje listja z drevja pa pospešuje neka plutovinasta snov (katehina). Ta snov se začne napravljati že septembra ali oktobra, kakšno je pač vreme, na krajih, kjer se peclji drže vejčja, ter preprečuje pretakanje hrane iz debela v ga. List se ne more več hraniti, pa ga lahko najmanjši vetrič odnese, v deževnem času pa odpade tak moker list vsled lastne teže.

Najmlajša učenjakinja

Enajstletna Angležinja Pamela Rinch je postala članica Angleškega društva profesorjev in znanstvenikov. Dekletce so izbrali za dosmrtnega člana tega društva zaradi nenege odličnega risanja molekulov. Njen način risanja je pomagal že mnogemu znanstveniku pri njegovem znanstvenem delu.

8 milijonov koles imajo v Franciji. Lastniki so plačali za nje 97 milijonov frankov davka.

Zanimivosti

Beseda 'boljših polovic' v angleškem kabinetu

Bežen pogled v družine, kako nosijo nekateri državniki doma hlače

V družini Chamberlainov je politična kariera že v tradiciji. Neville Chamberlain je izjema, bil je ugleden trgovec, ki je izjemno postal politik. V 42. letu se poročil z Annie iz irske umetniške družine. Žena ga je pripravila, da je kandidiral v mestni svet Birminghama in to je odločilo. Tudi Neville se je povzpел med politike tar zaslovel po svoji maredi daleč po svetu...

Ko je postal Chamberlain prvič minister, je dejala njegova žena novinari: »Poročila sem se z Nevillom, a ni hotel ničesar slišati o politiki. Brez mene bi gotovo ne bil izpremenil svojega mišljenja...« Chamberlain je dejal o svoji ženi: »Ona je vsak kosček mojega srca, vse moje načrte in skrivnosti. Brez njenih nasvetov, svaril in požrtvovalnosti bi ne bil nikoli dosegel svojih ciljev...«

Chamberlainov zakon je res vzoren. Oba otroka sta zrastle v prijazni domačnosti in angleški premier je vedno najprej prijaznejši, kadar se po tedenskem naporu oddahne v družbi svojih dragih prijateljev...

Politično sožitje zakoncev Chamberlainov pa ni v vsem kabinetu enako. Dva konservativna ministra imata liberalno razdahnjene žene. »Minister za zdravstvo Elliott in delavski minister Brown imata doma boljši polovici, ki sta vedno razpoloženi za načelne debate, ne da bi pri tem seveda trpel družinski mir. Oskar se je začela vojna, je gospa Elliottova poveljnica prostovoljnih ženskih oddelkov v Londonu, gospa Brownova pa vodi za žensko delavstvo, tako da obe ženski nimata časa za hišne debate. Soprog lorda Halifaxa, namizna hči grofa Onslowa, je na univerzi dobila leta 1906 prvo nagrado. Razen tega je zelo lepa dama, ki je bila več let najprej mlada ženska na Angleškem. Njo so prinašale na revije sveta kot tipično predstavniko angleške lepote. Leta 1906 se je poročila z lordom Halifaxom, sedanjim zunanjim ministrom. Imata tri hčere, od katerih sta dva na fronti. Samo najmlajši je še pri starših, ki se najraje zadržuje v Hickletonu, starem posestvu te družine, kjer gospa Halifaxova z velikim veseljem lastnoročno pripravlja puding iz rozin, najljubšo domačo jed.

BOMBE BODO DEŽEVALE... Namreč na Angleško! Tako piše Goeppelov list »Essener Zeitung«. Članek je poročil v Nemčiji največjo senzacijo. Na vrhu pravi, da bo Nemčija znala odgovoriti Angležem, ki morajo biti zdaj pripravljene na drugačno jesensko deževje, kakor so ga navajeni v drugih letih...

Se eno krasotico ima sedanji angleški kabinet, ženo mogočnega finančnega ministra sira Johna Simona. V nasprotju z gospo Halifaxovo ona ni plemenitega rodu. Simon jo je spoznal kot strežnico v londonskem zavetišču. Strežništvo je obdržala gospa Simonova še po poroki, do začetka vojne. Njena najljubša igra je golf in krmiljenje kanarčkov, liščkov, čizkov in drugih pevk v veliki kletki na vrtu Simonove vile.

Najbolj aktivna in najbrž tudi najbolj priljubljena dama angleškega kabineta je lady Maud Hoare. Po rodu iz visoke aristokratske družine je v svojem 60. letu gospa Hoare še vedno mladostno sveža. Njeni lasje so temnorjavi, še vedno je strastna drsalka in smučarka ter zelo zadovoljna, kadar ji utegne obilo zaposleni soprog, notranji minister, diktirati na pisalni stroj nekaj pol. Leta 1926, je potovala z možem le z majhnim kovčgom v le-

tahtu v Indijo. 25 let že zastopa sir Hoare isti volivni okraj v parlamentu. Njegova gospa, ki ga je spremljala na vseh agitacijskih potovanjih, pozna že vsako družino volivcev. Po londonskih ulicah jo spoštljivo pozdravljajo kot gospo njihovega vrhovnega šefa. Ko je v volivni borbi 1924 moral Hoare leči zaradi gripe v posteljo, je šla gospa na govorniške odre in zastopala moža s tolikšnim uspehom, da je dosegla izredno zmago. Še nedavno so ji svetovali, naj bi sama kandidirala v spodnjo zbornico. Toda elegantna dama je to smeje odklonila.

maskiranci drug za drugim po hodniku in čez samostanski zid na prosto. Menili so alarmirali kmete v okolici, toda preden so se ti zbrali, so bili tolovaji že za gorami.

FRIDTJOF NANSEN

veliki norveški raziskovalec (1861-1930), ki je s svojo znanstveno ladjo »Fram« med prvimi uspešno utrl pota v severnovzhodni smeri do Karskega morja. Rusi se imajo za svoje velike podvige in morskata oporišča na severu mnogo zahvaliti znanstvenim izsledkom velikega morjeplovca.

40 SVOJCEV POD ZASTAVO!

Madame Tourny iz Pincona na Zlati obali (Côte d'or) ima 38 otrok, vnukov, odnosno zetov pod francosko zastavo. Zadnji je bil poklican k vojakom zet gospe Tourny, Jean Piemontesi, uslužben v Grenoblu. Ko je starka to zvedela, mu je poslala brzoglavko: »Vedela sem, da boste na vrsti. Vedite, da ste s tem razveselili vse naše!« Ko bo poklican mlajši letnik, bosta odšla še dva člana njenega neposrednega sorodstva, tako da bo imela Francija samo od te žene 40 mož pod zastavo...

Letalo — taksi

Šofer Arhibald Baxter je bil tri leta pri taksijih v Newyorku. Nekega dne si je mož nabavil lahko letalo in sklenil s tem služiti kruh. Prevažal je ljudi in pakete ter si kmalu kupil še več strojev.

Nekoč ga je povabil bogataš, da naj poleti z njim na morje v trenutku, ko se je poslavljaj parnik iz luke. Bogataš je hotel še enkrat pomahati v slovo ljubici, ki je potovala v Evropo.

V lanskim zimi, ko je padel globok sneg, so nekateri bogataši naročili lahko Baxterjevo taksi-letalo, da jih je vleklo na saneh čez širne planjave.

V minilem poletju se je vnela v Newyorku tekma dnevnikov, pri kateri je zračni taksi Baxterja mnogo zaslužil. Dan za dnem je letel nad Long Islandom in spuščal pakete dnevnikov, na katere so spodaj že čakali raznašalci.

V kopališču velemesta je poleti utonil neki mladenič in sorodniki so prosili Baxterja, naj ga poišče. Mož je krožil z letalom sem in tja, dokler ni izsledil nesrečnika in so ga potegnili na kopno.

Papeža je hotel izpremeniti v budista

V Rangoonu, glavnem mestu Birme je umrl v slovitem »Samostanu rumenih menihov« v visoki starosti mož, ki se je vse od 18. leta dalje prizadeval, da bi pridobil papeža za budizem. Odpravil se je na pot, toda Rima ni nikoli dosegel. Kljub temu je postal v budističnih krogih zelo spoštovan, sprejeli so ga v navedeni samostan.

Menih je bil prežet ideje, da bo budizem zavladal vsemu svetu. Od tod tudi njegov načrt potovanja k samemu papežu v Rim. Tako bi ves katoliški svet prestopil k budizmu. Z vneto je l. 1921 zbiral okrog sebe vernike za romanje v Rim. Ko bo papež zagledal toliko vernikov, se bo spustil v razpravljanje. Čim

je pa to doseženo, bo moral odnehati, kajti budizem je globok...

Dve sto mož je res odpotovalo iz Rangoona. Prepevali so pobožne pesmi. Toda križarska četa se je zmerom bolj krčila in ko so prešli komaj devetdesetinko poti, je ostal razočarani menih v Sadojavu sam. Ko je poizkusil s pridigami pridobiti nove privrženca za pot, so ga imeli za norca in angleška policija ga je poslala nazaj v Rangoon.

Šele po smrti se je zdaj zvedelo, da je bil mož Italijan Karlo Cjeffi, rojen v Ameriki. Imel je doktorat kemije, postal pa je vnet budist in ta strast ga je končno pripeljala za zidove samostana.

Potegavščine grobarja, lažnega stotnika

Švicarski zvezni svet je prepovedal prodajanje in posojanje uniform. Do tega sklepa je prišel zaradi dogodka, ki je v minilih dneh sprožil po mestu mnogo smeha. Pred vojašnico se je nekega lepega večera pojavil mlad letalski stotnik. Najavil se je kot stotnik Sephani in je ukazal, komaj je prestopil prag kavarne, naj straža defilira mimo njega. Ko je stotnik prišel s svojo inspekcijo, je prihitel v silni zadregi korporal in javil, da je zamudil vlak, zato ni mogel priti pravočasno v službo. Častnik ga je temeljito izprašal in nahučil, naj si drugič vzame drug vlak.

Poročniku, ki je poveljeval četi, se je zdel stotnikov nastop in zadržani glas sumljiv. Zahteval je po predpisih inspekcijsko polo. Stotnik je odvrnil, da ima listino zunaj v avtu in jo bo takoj prinesel. »V splošnem pa lahko rečem, da sem z disciplino tu zelo nezadovoljen!« je zavrnil poročnika. Vaši ljudje nimajo pojma, kako se pozdravlja in korporala, ki zamuja vlak, sploh ne cenim!

Po tem intermezu je odkorakal stotnik z visoko dvignjeno glavo skozi vrata in izginil. Policaji so na prijavo poročnika takoj odhiteli za njim. Ujeli so lažnega stotnika in odkrili v njem grobarja s pokopališča pri St. Georges. Mož si je izposodil uniformo letalskega stotnika in se izprehajal v njej z izvoljenko pod pazduho po mestu. Seveda sta bila oba zelo zadovoljna, ko so ju mimoidoči vojaki strumno pozdravljali. Dolgo časa sta se tako ponašala sladka Dulcinea in njen Amor v nezasuženi časti, dokler ni držen poizkus na kasarnem dvorišču razkril sleparja grobarja, ki spada v obleki brez zlatih našivov tja med mrtvake...

18 milijonov din za kosček papirja

V Londonu so imeli nabiralni dan za Rdeči križ. Dame so prodajale majhne rdeče zastavice, ki so jih izprehajalci odkupovali. V Kensington Parku sta srečali dve ljubki prodajalki elegantnega gospoda z osivelimi lasmi in mu prijazno ponudili zastavico. Gospod, bil je veliki patriot in večkratni milijonar lord Nuffield, se ni dolgo pustil prositi. Potegnil je iz žepa čekovno knjižico, izpolnil je ček,

ga izročil dražestnim oblegovalkam, se elegantno priklonil in šel dalje. Dami sta prečitali ček in nista mogli verjeti, kavalir je dal v našem denarju 18 milijonov din za kosček papirnatih zastavic. Zmehčani sta se zahvaljevali, toda ko je bil gospod že izginil, sta šele opazili, da sta mu pozabili izročiti zastavico, katero je res pošteno plačal...

Opat je z menihi pregnal tolovaje

V nedeljo zvečer so napadli samostan Duži pri Trebinju banditi. Sedem do obozornih in maskiranih tolovajev je vdrl v kloster. Takoj so se podvzivali v celico opata, kjer je bila shranjena blagajna.

Opat, po rodu Rus, se je postavil rokomavhom krepko v bran. Pograbil je težak

stol in planil nad roparje. V tesni celici je nastala huda borba, v kateri bi končno opat podlegel, če bi ne prihiteli menihi in ga rešili. Samostanski očetje so se brez premisleka vrgli na vlomilce in jih s palicami ter vsem, kar jim je prišlo pod roke, pošteno namlatili. V strahu pred junaškimi kutarji so jo ucvrli

Gigantski dvoboj med mornarji in letalci

Pomorska vojna strategija mora posvečati vedno več pažnje letalski tehniki

Nenavadno nagel razvoj letalstva je prisilil pomorske strokovnjake, da so obrambne naprave zelo izboljšali. Nevarnost iz zraka je tako rekoč zrevolucionirala gradnjo ladij. Prej razmeroma šibke krove ladij so močno ojačili. Močne jeklene ploskve se vrste nad zaporednimi oddelki druga nad drugo. Vsaka moderna ladja je sestavljena po računu, čimbolj povečati hitrost, ne da bi pri tem prizadejali njeno težino, jakost oklepov in število obrambnih lopov. Velika francoska križarka »Strasbourg« je n. pr. tako zgrajena, da tvorijo njeni vertikalni in horizontalni oklepi 42% vsega deplasmaja v izmeri 26.500 ton. Debelina vodoravnih oklepov na krovu meri 175 mm, leta 1918 izplovljena največja angleška vojna ladja »Hood« ima pa krovne oklepe v premeru

102 mm. Poleg oklepov na krovih so najboljši artileristi sveta posvetili glavno skrb protiletalskim topovom. Malo pred izbruhom sedanje vojne je angleška admiraliteta napravila v Rokavskem prelivu poizkus streljanja ladijskih topov na bombnike. V višini 5000 m je plulo letalo, ki ga je brezčeno vodil neki parnik, s hitrostjo 170 km na uro. Izstrelili so tisoče granat, a nobena ni zadela. Letalo je ostalo nepoškodovano, čeprav so streljali vanj z najmodernejšimi protiletalskimi topovi s štirih vojni ladij.

Istočasno je slovit francoski mornariški inženir in matematik Rougeron izjavil, da bodo imeli bombniki pri nadaljnjem izpopolnjevanju letal kakor bomb izredno važno vlogo, ki jih dviga nad kvaliteto

vojni ladij. Posebno nevarna postajajo letala vojnim ladjam, kadar se strmoglavo spuščajo nanje. Neki ruski inženir je nedavno objavil članek, v katerem pravi, da dosežejo ruski bombniki pri strmoglavi spušcanju hitrost 800 km na uro ali 225 m v sekundi, v vodoravni smeri 350 km. Ti strmoglavniki imajo posebne zavore, sprožitev bomb na električni pogon in avtomatično upravljanje pri ponovnem dvigu, ko se letalo znova vzpne v kotu 60 do 70 stopenj kvišku. Omenjeni letalec se je spustil z višine 8000 m. Deset do dvajnajst km pred ciljem se je polagoma spuščal. Iz višine 3000 m se je nato poglaval nizzol do višine 800 m, odrgel bombo in se istočasno že vzpel kvišku, da je čimprej ušel iz nevarnega območja.

— Pustite me notri, ljudje božji!
— Imejte pamet, mož, tu nihče ne biva!
— Kaj, tu ni nikogar doma? Saj nisem! Pogledite, da imajo še luč...

Prvi stiki med Starim in Novim svetom

Srepro obličje egiptске sfinge je skrivalo 2000 let nerazrešljivo uganko človeštva. Od Napoleonovega pohoda v Egipt in dalje se je sele nekoliko razgrnil zaslon tajne preteklosti faraonske države. Ko se je lotil fantastične zgodovine Egipta kritični človeški razum moderne vede z izkopavanjem, so prišle na dan stvari, ki so odstranile zaveso in prožile človeštvu vpogled v življenje starih Egipčanov. Tembolj tajinstvena pa stoji pred učenim svetom še danes stara kultura Novega sveta, Amerike.

STARA KULTURA AMERIKE

Kdaj je nastala višja kultura na planotah Mehike, Guatemale, Kolumbije in Peruja, kako so se zanesle sem kali, ki so pogonale v velekulturo, to so vprašanja, ki bodo skoro razjasnjena. Planjave, puščave in pragozdovi Novega sveta skrivajo v sebi v nepregledni množini stare naselbine, ki čakajo lopate in izvežbanih starinostincev. Že danes vemo, da segajo spomeniki plemena Maja v prvo stoletje pred Kristom. Majski napisi vsebujejo dobo, dolgo približno 1100 let, kar je vse premalo v primeri s starostjo egiptskih spomenikov.

MOST MED AZIJO IN AMERIKO

Danes vemo, da so v plemenih in jezikih zahodne Amerike očitni in jasni oceanski elementi, ki nudijo mnogo skladnosti z materinimi in kulturnimi dobrinami Južnega morja. Francoski pisatelj Pavel Rivet je podal za to prve dokaze. Veliko preseljevanje prebivalcev Oceanije se ni moglo ustaviti pred vrati Novega sveta. Kasneje se je zvezala Amerika na severu s Starim svetom. Ob Berinski ožini se vidi pri lepem vremenu obala tako Azije kakor Amerike in lok Aleutskih otokov veže Kamčatko v Azijo z Aljasko v Ameriko. Na vzhodni strani Amerike so bili Grenland, Island in Farerski otoki posamezne postaje, ki so kazale normanskim ladjam okoli 1. 1000 po Kr. pot iz Evrope do ameriških obal.

DAVNI KULTURNI STIKI

Jasno je tedaj, da so uporabljali te azijsko-ameriške in ameriško-evropske mostove kop-

Maršal Goering gospodar nemškega neba

Goering je po rodu iz Zg. Bavarske. Starši so bili premožni, oče, dr. Goering, se je boril kot častnik v francosko-pruski vojni. Člani družine Goeringov so imeli nemirno kri. Dr. Goering se je bil sprl z Bismarckovim naslednikom in odšel v kolonije. Herman je po gimnaziji stopil v vojno akademijo. Bil je sposoben, pa zelo revolucionaren mladenič.

V 22. letu je kot pešadijski podporočnik sodeloval na francoskem bojišču. Kasneje je kot letalec na fronti dobil železni križec I. raz-

reda. Postal je vodja eskadrilje, po 20. zmagi v zraku je dobil od Viljema II. najvišje odlikovanje.

Leta 1918. je postal Goering poveljnik Richthofenove eskadrilje, katere slavni poveljnik je prav tedaj padel. V 26. letu ga je doletelo premirje. V revolucionarni dobi je postal letalski učitelj v Danski in na Švedskem. Ob priliki zasilnega pristanka z letalom pri gradu baronice Karin von Fock, se je Goering seznanil z njo in kasneje poročil. Aprila 1935 se je z velikim državnim pompom po smrti prve žene znova poročil.

Leta 1921. se je Goering vrnil v Nemčijo. V Monakovem je študiral narodno gospodarstvo. Tu je na nekem zborovanju prvič srečal Hitlerja. Naslednjega dne ga je spet poslušal in postal njegov privrženec.

K narodnemu socializmu je pristopil kot navaden vojak. Ni bil navdušen za preganjanje Židov. Bil je s Hitlerjem za časa Ludendorffove ustaje. V bojih pred Maršalskim domom v Monakovem je ranjen komaj ušel smrti. Spravilo so ga v Innsbruck. Iz Avstrije je z ženo pobegnil v Rim, kjer je ostal dve leti. Tu se je spoznal z Mussolinijem. Kasneje je poizkusil s novinarstvom na Švedskem, toda s tako malim uspehom, da je težko dočkal dne, ko se je smel vrniti v Nemčijo. Po 1. 1927. se je zdržaval kot trgovski agent in letalec. Leta 1932. je postal Hitlerjev namestnik. V krvavi čistitvi stranke je odločal pri usmrtni Röhma. Dobil je za Hitlerjem najvišji položaj. Postal je maršal nemške vojske.

ne zemlje že v pradavni dobi prvi priseljenci v Ameriko. O tem priča mnogo sledov na ameriških tleh. Berinska ožina ni bila nikoli meja ne za kulturo ne za jezike ne za plemena, kajti premnogo azijskih kulturnih elementov je prodrl iz ruskih step do severno-ameriških prerij. Neko plemo severno-ameriških Eskimov ima jezikovne sorodnike v uralskih Altajcih. Antropolog Hrdlička je dognal, da so najbližji sorodniki ameriških Indijancev Mongoloidi severne in osrednje Azije (Tunguzi itd.). Po Loewenthalu je verjetno, da so tudi Normani pustili svoje sledove v pripravah posod. v običajih in pravljicah pri današnjih indijanskih plemenih severno od velikih jezer USA in Kanade.

SLONI, PIRAMIDE, KOLEDARJI

Pri poizkusih združiti ameriško velekulturo s kulturami Starega sveta imajo veliko vlogo podobe slona in piramide. Kakor znano, ne živi nobena vrsta slonov v Ameriki. Ko so odkrili na ameriških tleh brezhibne podobe slonov, so učenjaki sklepali, da so praprebivalci napravili te podobe po spominu na davno izumrle vrste slonov iz kvartarne dobe ali pa po vzorcih iz tujine. Zadnji primer kaže na zvezo z južno in južnovzhodno Azijo. Ameriške piramide nimajo z egiptskimi nič skupnega, sorodnejše so stopničastim templjem južnovzhodne Azije. Ameriške piramide niso grobnice kakor afriške, marveč so le podstavki pravemu svetišču na gornji plošči, do katere vodijo na več straneh strme in široke stopnice. Isti način gradnje opažamo

pri mnogih staroindskih templjih v Birmi, Kambodži, na Javi itd. Staroameriški koledar zaznamuje prav tako čudno dneve kakor indijski, javajski in kitajski koledar. Za dneve so imeli tako v Aziji kakor Ameriki enaka znamenja. Profesor Hornborstel je dognal podobnost med azijsko in ameriško staro glasbo. Luknjice pri kitajski, staromehikanski in perujski piščali so točno enako razdeljene. Neke perujske pravljice se doslovno ujema s staro siamsko pripovedko

ŽELEZA NISO POZNALI

Podobnost ameriške in azijske kulture se kaže tudi v razvoju poljedelstva, tkalstvu, lončarstvu, obdelovanju kovin, državni upravi, verstvu staroazijskih in staroameriških narodov. Čudno je, če je že bila kaka zveza med Azijo in Ameriko, da ni bila nobena kulturna rastlina in nobena domača žival Starega sveta vpeljana v Ameriko pred njenim odkritjem. Plug in voz, vsa glasbila s strunami in železo je bilo starim Američanom nepoznano.

Kje je tedaj moral pljuscati kulturni vpliv iz Azije v Ameriko? Plemena na azijskem severu so bila po večini lovski. Za zvezo preko oceanskih otokov manjkajo vmesni členki za več kakor 17.000 km dolgo morsko pot. Ostane le še živahen ladijski promet v severnem delu Tihega oceana, ki ga je podpiral morskotok Kuroshio. Honnig navaja, da je samo v letih 1805 do 1871 zaneslo deset japonskih ladij iz Japonske v Ameriko. Po tej neprosto-voljni poti je tedaj obstajala živahna vez med Azijo in Ameriko.

Vozil je avto brez bencina

Vojna je ponekod, drugod se pa dogajajo naravnost smešne stvari. K tem spada tudi stava milanskega prekupčevalca Bertolda. Italija je tudi uvedla štednjo na bencin in vsaka uporaba tega brez nujnih primerov je za luksuzne avtomobile prepovedana.

Bertoldo je kljub temu sklenil, da se bo peljal s svojo družino v avtu na izlet. Izključeno! so mu rekli prijatelji. Toda Bertoldo je trmasto vztrajal pri svojem in stavil, da bo svoj namen tudi izvedel.

Zvečer je policija posredovala pri nekem spopadu blizu komisariata. Ko so nekatere aretirance privedli na stražnico, so zvedeli za dejansko zadevo. Bertoldo je dobil stavo, pri-

jatelji pa niso bili zadovoljni z načinom, kako je svoj namen izvedel. Mešetar je namreč imel nekaj konj, ki jih je kratkoma vpregel pred avto. Družina se je tako peljala v avtu na izlet v okolico Milana. Seveda je bilo rado-vednežev in smeha nič koliko.

Prijatelji so bili divji, češ da pri stavi niso tako mislili. Denarja niso hoteli dati in prišlo je do spopada. Policijski komisar je razsodil, da je mešetar stavo dobil. Poslužil se je sicer zvijače, vendar je svoj namen izpolnil. Sprava je bila kmalu tu in vsi prijatelji so odšli v gostilno ter zalili stavo. Tako se zabava Italija v času vojne...

Kislo zelje v mornarici

Ko je 1771 odšel angleški morjeplovec James Cook drugič okrog sveta, je po nasvetu izkušanih ribičev naložil na ladjo velike zabojke kislega zelja, ki preprečuje nevarno morskobolezen — skorbut. Po večdnevni vožnji so se mornarji dobro počutili, ko so dobili vsak dan porcijo kislega zelja. Dve leti so bili Cookovi spremljevalci na morju, toda niti eden ni obolel zaradi skorbuta.

Angleška admiraliteta je uvedla na svojih vojnih ladjah kislo zelje kot glavno rezervo prehrane. Uvedli so posebno dieto, po kateri

je dobil vsak mornar na teden po štiri funte kapusa. Leta 1790 so bila skladišča kislega zelja že po vseh pristaniščih Anglije. V napoleonskih vojnah so angleški mornarji vzdržali vse napore, kislo zelje je reguliralo njih prebavo in — zmagalo.

Dandanes so v mornarsko hrano uvedli mnogo zelenjavnih konzerv in drugih hranil, ki vsebujejo vitamine. Tako je tudi kislo zelje izgubilo na veljavi, vendar ga pa vprav mornarice konsumirajo v vseh deželah v obilni meri.

Smola Eve pred sodniki

Gospa Eva, ki je bila poklicana na berlinsko sodnijo kot priča v procesu proti 30letnemu Hansu F. je doživela sramoto, ki jo je morala utrpeti še poleg svoje škode. Čeprav je bila poročena, je imela ljubavno razmerje z obtožencem. Vedela je, da je Hans poročen in da njegova žena pričakuje otroka. Kljub temu je resno mislila na zakon z njim in je verjela ljubimčevim besedam. Posodila mu je celo 200 mark, na katere čaka še danes.

Kako ste vendar mogli misliti, da vas bo poročil, če je oženjen? jo je vprašal sodnik. Vaš zakon je še v veljavi, on je pa tudi vezan!

Gospa Eva je skomizgnila z rameni in odgovorila:

— Tolikokrat mi je obljubil, da se bo samo z menoj poročil!

— Zapomnite si, gospa! V gotovih trenutkih moški ne izbirajo, kaj vržejo čez zobe. Pri svojih 29 letih bi že lahko to vedeli, saj niste otrok!

Denarja ni dobila, obtoženi je bil zaradi tega oproščen. Pač so pa Hansa zašili v zvezi z nekimi drugimi tatvinami na šest mesecev.

Prve poštne znamke

Prve poštne znamke si je izmislil trgovski potnik R. Hull. Nekoč je videl, kako se poštar prepira z nekim meščanom, ki ni hotel sprejeti pisma od brata iz Avstralije. Za pismo je bilo namreč treba plačati veliko poštnino. Dogovoril se je bil namreč z bratom, da naj mu s posebnimi znaki označi na robu kuverte, če je zdrav in če mu gre kupčija dobro. Meščan je tako samo pogledal na kuverto in ko je videl na njej znak, da se bratu dobro godi, je odklonil pismo in ni hotel plačati poštarine.

Hull je prišel na idejo, da bi bilo bolje, če bi pošiljatelj plačal poštnino v znamkah. Poštni direktorji je predložil, naj uvede poštarino v znamkah. Misel je sprožila pravo revolucijo v pisemskem prometu. Pošiljke so porasle do milijona, dohodki pošt so se povečali, čeprav je bila tarifa za pošiljke znižana.

Hull je postal ravnatelj angleških pošt, za svoje zasluge je dobil plemstvo.

Ne pozabi naročnine!

TOLSTOJ IN STRAŽNIK

Grof Lev Tolstoj, veliki ruski mislec, je opazil nekega dne na glavni ulici Moskve množico ljudi. Sredi nje je nekdo stražnik gnal pijanca in ga od časa do časa suval v rebra.

S pridvignjenim kazalcem je pristopil Tolstoj in dejal:

— Slišiš, ali znaš čitati?
— Ja! je odgovoril policaj.
— Ali imaš doma na polici sveto pismo?

— Ja!
— Dobro! ga pouči Tolstoj, pojdi lepo domov in preberi zapoved, ki pravi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.«

Trenutek je policaj obstal, potem se je zbral, dvignil kazalec in dejal:

— Znaš čitati?
— Naravno! se je odrezal Tolstoj.
— Imaš doma na knjižni polici navodila za stražnike?

— Ne! odseka Tolstoj.

— No torej. Kupi si jih in preberi, bo pravi paragraf 18 o aretaciji pijanih oseb, se odreže stražnik in zadovoljno žene svojo žrtev dalje.

KDOR ZNA, TA ZANJE...

Zvonimir Lira in Milivoj Rima sta bila zofa v zadnjem letniku. Vezala sta oba roke in stihe ter tekmovala med seboj, kdo je več pesnik. Na promenadi sta nekoč srečala blondinko in se oba hkrati zaljubila vanjo.

Lepotica je dobivala vsak dan od častnih zaljubljenih pesmi in morala se je končno ločiti, da bo izbrala za ljubimca tistega, ki terega pesmi se ji bodo bolj dopadle.

Blondinka je izbrala Zvonimira Liro. Milivoj Rima je žalosten odšel domov. Osem dni kasneje je Rima slučajno srečal lepoticino na ulici in jo vprašal:

— Povejte mi po pravici, kaj se vam je tako dopadlo na Lirinih pesmih, da ste se ločili zanje?

Lepotica je s nasmehom na licu odgovorila:

— Veste, gospod Rima, gospod Lira je dal svojim pesmim vedno tudi nekaj malenkosti, tako škaflo pudra, steklenico parfuma ali fine svilene nogavice...

MODEREN SAMOSTAN

V Stoke-Nevingtonu na Angleškem je šest moških udomilo v neki vili izpremenilo v moderen kloster. Tu hočejo živeti brez ženske pomoči. Eden iz njih kuha, ostali gredo na delo. Zastopniki gre v skupno blagajno, iz katere se delijo vsi izdatki. V klostru so mladeniči stari 18 do 20 let, pa najbrž prostovoljno na odpoved nežnemu spolu ne bo dolgo trajala.

MALI OGLASI

CENE MALIH OGLASOV: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 8.—. Dražbe, preklic, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Nalaganje znesek za to oglasje je din 10.—. Debelo tiskane besede se računalo dvojnó. Oglasni davek se enkratno oblaženo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu. Oziroma se vpošilati v pismo skupaj s naročilom ali na po poštini položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vsa pismena odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

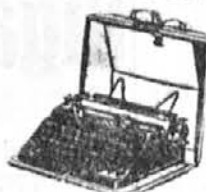
Kupim

Kupim stare, dobro ohranjene
PULTE IN STELAZE.
Naslov v upravi. 10716—3

Razno

PONIKLANJE.
pokrovanje predmetov vseh
vrst dobro in poceni pri »Ru-
da«, Maribor, Trstenjakova
ulica 5. 6177—1

Continental

na ugodne mesečne obroke
IVAN LEGAT
Maribor, Vetrinjska ul. 34
Ljubljana, Prešernova ul. 40

**Kdor hoče imeti
odgovor na
vprašanja glede
malih oglasov
in drugih obve-
stil, naj priloži
3.— din v znam-
kah. Na vpra-
šanja brez pri-
loženih 3.— din v
znamkah uprava
ne odgovarja**

**Naročajte
blago
po pošti!**

**Kadar pošljete
denar po pošti, ni
sledu o bojazni—**

zakaj bi se torej bali na-
ročiti blago po pošti?

Ako blago, ki ga Vam bo-
mo poslali, ne bi ustrezalo,
Vam ga zamenjamo ali
vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni,
bogato ilustrirani katalog
najrazličnejšega blaga pri
zelo nizkih cenah.

Voleblagovnica

Zastner & Ohler
Zagreb, Illica 4 in 6

Čopis: Zagreb 11., poštini predati

Naročniki kupujte pri naših inseren-
tih ter oglasiteljih

Če hočete biti v resnici dobro in poceni oblečeni, kupite

v češkem magazinu pri glavni policiji

Damski in moški plašči
po ugodnih cenah pri
„LAMA“

Jurčičeva ul. 4 - Prost ogled

VABILO!

Kdor hoče se klobas naučiti, mora h Kelcuc v gostilno pri Krvavice, pečenice, zra-ven tudi dobro vince. Gostil- na pri »Lipi«. Gregorčičeva 19.

Hišni posestniki in najemniki ozrejte Vaše peči in štedil- nike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni **ANTON RAJŠP. MARIBOR** Orožnava 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

DOKOLENICE
nahrbtnike, aktovke, kovčege ročne torbice, ovratnike in vrvice za pse itd. priporoča **Kravos, Aleksandrova 13.** 9964-1

POSTELJINE ODEJE
samo z belo vato, močno pre- čisto, posteljino perilo, zglavni- ke, kuhne, kose, madrace, in- leti, puh in perje po najnižji ceni. **A. Stuhec, Maribor, Štol- na ul. 5** 10314-1

NOGAVICE
(lastni izdelki), rokavice, vol- na, odeje, kose, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina **A. Oset, Koroška c. 26** (obleg tržnice). 9879-1

SPALNICE, JEDILNICE, KU- HINJE
vseh vrst v najmodernejših samoročnih izdelavih dobite v zalogi pohištva **Aleksandro- va c. 48.** 4311-1

GOSTILNA »PRI LIPI«
Za radvanje, vabi v nedeljo na pečenice, jetrnice in krva- vico. Prvorstni vinski mošt. Vsako nedeljo koncert. 10720-1

TRTI VSI V LOVSKI DOM
»Tremi ribniki« na poje- nio pečenih in ocvrtih pišk. Sladki vinski mošt ter črna lutomerska vina. 10737-1

HALO!
Zpet se dobijo kakor vsako leto izborne letne, krvave pečene in pečenice, kakor pri sortirana vina. Se pri- poročata Ernest in Ana Bir- te restavracija pri klavnici. 10734-1

OTROŠKO POSTELJO
in kuhinjsko omarico, Dalma- tinska 13. priličje, desno. 10747-4

VSELED PRODAJE VRTNE PARCELE
oddam gomolje daly, razne korenine, zimsko krizanteme, tulipe itd. po skrajno nizkih cenah. **Maribor, Melje 40.** 10752-1

1000 DIN NAGRADE
na listemu, ki mi preskrbi najino mesto kurjača, vratar- ja ali kaj sličnega. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Kavčice«. 10698-1

KOMPANJONA
za stara, dobro vpeljana tr- govina konfekcije. Ponudbe »Sigurno« na upravo »Večernika«. 10712-1

ASTROGRAFOLOGINJA
Madame Felicitas daje vsak- torek in petek v vseh nučnih zadevah točna navodila na strogo znanstveni podlagi. — Sodna 26-III, 8. 10702-1

GOSTILNA »PRI LOVCU«
Frankopanov, v nedeljo kon- cert. Igra šraml »Strašno«. Razna topla in mrzla jedila, izborna vina. Gostilničar. 10781-1

TEČAJ REFORMIRANE SLOVENSKE STENOGRA- FIJE

odpre stenografski krožek v prostorih Trgovske akademi- je v sredo 8. novembra ob 14.20. uri. 10783-1

DOLGOROČNA URADNIŠKA POSOJILA

do 5000 din takoj v zvezi z vezano štednjo dobe državni, samoupravni uradniki, orož- niki, financarji in železničarji. Pišite na naslov: Pooblašče- nec Banke in štedionice, d. d. Maribor, Stritarjeva ulica 47. 10796-1

KROMPIR
purane, brezov les, neobde- lane smučarske palice, jabol- ka, dobavim malo ali večjo količino. Dopisi pod »Točna postrežba« na upravo »Ve- černika« 10814-1

SVILENE OBLEKE
puloverje, jopice, nogavice, obleke, klobuke itd., barva- garantirana, dobite najceneje pri Babošek Vladimir, klobu- čar, Vetrinjska ulica 5. 10833-1

Posest

PRODAM *
radi premestitve novo in staro nadstropno dvanajst-stano- vanjsko hišo na periferiji Ma- ribora ob glavni ulici z veli- kim vrtom, letni donos pet in trideset tisoč din. Dopisi pod »Rentabilno« na upravo lista. 10740-2

PRODAM HIŠO
s sobo, kuhinjo, pralnico in velikim vrtom. Gubčeva 8. Pobrežje. 10745-2

kjer dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, financerske, oficirske in železn. uniforme. Velika odprodaja ostankov. Krojaške potrebščine!

VEČJE POSESTVO
v bližini Maribora, eventual- no večji kompleks parcel, ku- pin. Plačam z gotovino do 400.000 din. Ponudbe poslati z opisom in ceno na upravo »Večernika« pod »Resna kup- čija«. 10707-2

VEČJE POSESTVO
eno uro od Maribora na lepi legi takoj naprodaj. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »250.000 din«. 10708-2

MODERNA VILA
dvostanovanjska, na lepi legi v Mariboru takoj naprodaj. Polovico govovina, polovico hipoteka. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Cena din 190.000«. 10709-2

LEPA NJIVA
4000 m², primerna za vrtnar- stvo in za parcelacijo, na zelo lepem položaju in promet- ni točki ugodno naprodaj. Po- nudbe na upravo »Večernika« pod »Ugodna kupčija«. 10710-2

NOVOZGRADBA
4 sobe, kuhinje, vrt, periferi- ja 28.000. — Dobrodoča go- stilna z mesarijo, ledenico 110.000. — Dobičkanosna hiša 13 strank, 350.000. — Lepo vinogradno posestvo, hiša no vozgradba blizu mesta 55.000 — Velika izbira vil in parcel — Posredovalnica »Rapid«. Gosposka 28. 10894-2

Prodaj

LEP ŠTEDILNIK
(Hausfreund) in karnise na prodaj. Studenci, Jurčičeva ul. 18-I. 10719-4

ŠIVALNI STROJ »SINGER«
nov, nerabljen, pogrezljiv, naj- novejši tip, se proda zelo ugodno. Naslov v pisarni Ale- ksandrova cesta 20, pritličje. Telefon 2610. 10725-4

SREBRNE LISICE
boe, se bodo prodajale na jav- ni dražbi 10. t. m. ob 14.30 uri v Mariboru, Meljska 29, spedičija »Balkan«. 10742-4

PITANE MARTINOVE GOSI
se prodajajo na stojnici Vero- nika Kubiš, Glavni trg 10744-4

Prodaj dobro ohranjen **MOŠKI POVRŠNIK IN OBLEKO**
Istotam se prodajo tudi fine koncertne citre. Naslov v upravi »Večernika«. 10753-4

PISALNI STROJ
veliki model, skoraj nov, po- ceni prodaj. Dopisi pod »Mer- cedes« na upravo lista. 10697-4

Prodaja se dve še dobro ohranjeni

ZIMSKI SUKNJI
a din 200.— in din 150.—. Vprašati pri Zaveršnik, Go- spojna ul. 4. 10700-4

KANARČKI
pevci in samice, naprodaj. Na slov v upravi »Večernika«. 10706-4

ROČNI VOZIČEK
in žensko kolo najboljši znam- ke ugodno naprodaj. Aleksan- drova 39a, Studenci. 10776-4

ŠIVALNI STROJ
krojaški, močan in smučke, poceni naprodaj. Kremžar, Pristaniška 7. 10794-4

GOSTILNIŠKA OPREMA
kompletna, v najboljšem stan- ju, poceni naprodaj. Vpra- šati: Jaklič, Meljska c. 1. 10798-4

MOŠKO KOLO
poceni naprodaj. Gajeva 5/I, desno. 10807-4

AVTO
dobro ohranjen, štirisedežen, za din 6500 naprodaj. Bet- navska 1. 10813-4

RADIO
nov, petcevn, ugodno napro- daj. Ponudbe pod »Vodeča znamka« na upravo »Večerni- ka«. 10818-4

ZIMSKI PLAŠČ
dobro ohranjen, črn, za sred- njega moškega, poceni na- prodaj. Povprašati v soboto popoldne ali nedeljo dopoldne Frankopanova 11/I, hodnik. 10820-4

NAPRODAJ
9 velikih 30—40 l steklenic. Meljska cesta 37. 10827-4

KOLJE
za sadna drevesa, suha drva in kolobarje prodaja Gnilšek, Razlagova 25. 10837-4

ŠIVALNI STROJ
dobro ohranjen, moška oble- ka, skoraj nova, po ugodni ceni naprodaj. Sodna 26/III, vrata 8. Prekupčevalci iz- ključeni. 10831-4

Stanovanje

STANOVANJE
oddam po dogovoru mesec brezplačno, pripravno za kro- jača ali šiviljo, na Pobrežju. Aleksandrova, Pojasnila pri krojaču, Tržaška 4. 10662-5

SOBO IN KUHINJO
primerno za upokojenca, od- dam. Studenci, Ciril-Metodo- va 14. 10679-5

STANOVANJE
dvosobno, s kopalnico, se s 1. decembrom odda, Droge- rija Kanc. 10693-5

DVOSOBNO STANOVANJE
s kabineto oddam samo odraslim osebam v Melju. — Vprašati trgovina Kvas, Alek- sandrova c. 32, Maribor. 10714-5

TRISOBNO STANOVANJE
oddam. Mlinska ulica 32-II. 10715-5

Komfortno dvosobno STANOVANJE
se odda z 1. decembrom v na- jem, Dalmatinska 28. 10714-5

TRISOBNO STANOVANJE
kabineto, kopalnica za takoj mirni stranki. 750.—. Vpraša- ti pri »Večerniku«. 10723-5

STANOVANJE
lepo sončno, v novi vili Go- sposvetska c. 16, obstoječe iz 1 velike sobe, 1 velike kuhinje v podprtljaju se odda s 1. de- cembrom. Oglasiti se je pri hišniku. 10724-5

TRISOBNO STANOVANJE
in opremljena soba se odda s 1. decembrom. Frankopanov ul. 23. 10726-5

STANOVANJE
trisosobno, z verando, plinom, elektriko, se 1. decembra od- da. Koroška 99. 10728-5

Lepo dvosobno STANOVANJE
s predsobo in kopalnico se odda. Frankopanov ul. 61. 10730-5

ENOSOBNO STANOVANJE
s kabineto se odda od 1. de- cembra dalje. Vprašati Fer- kova ul. 11. 10735-5

SOBA IN KUHINJA
in soba s štedilnikom se takoj odda. Gregorčičeva 11, Nova vas. 10746-5

SOBA IN KUHINJA
se odda s 15. novembrom, no- va hiša, vis-a-vis Voller. Na- slov pove uprava. 10748-5

DVOSOBNO STANOVANJE
s kopalnico in kabineto tak- koj oddam. Južna in sončna lega v vilah proti Kamnici. Vprašati: Dr. Pavel Turne- jeva 34. 10751-5

TRISOBNO STANOVANJE
lepo, sončno, se odda s 1. de- cembrom v Slovenski ul. 39. Vprašati Gospojna ulica 13. Schmidt. 10754-5

SOBA IN KUHINJA
se odda s 1. decembrom mir- ni stranki. Studenci, Radvani- ska c. 50. 10699-5

STANOVANJE
velika soba in kuhinja in ena manjša soba, oddam, Pobrež- je, Tezenska 19. 10704-5

Le Vi in ne druga nobena, postanete sladka mi žena! Ljubezen bo naju družila, nikdar se ne bova ločila, saj me je napotil do Vas — »Večernikov« mali oglas.

Kdor hoče družico veselo, petično, prav mično, debelo, al' morda vso vitko čez pas,

v »Večernik« naj pošlje oglas! »Oženil bi rad se, sem sam, a malo poznanstva imam...«

Če ktera pa hoče moža, a pravega še ne pozna, naj isto še danes stori! K »Večerniku« naj pohiti, in brž ji pripelje ga v vas — »Večernikov« mali oglas.

STRIŽENJE 3
britje 2 din. Obiščite naicenej- šega frizerja v Mlinski 8. 10243-1

STARO VINO
od 5 litrov naprej po din 6.— Klemenčič-Koprivšek, Sv. Pe- ter. 10786-1

ČE HOČETE
izborna vino piti, morate v gostilno »Prešernovo klet« pri- tri Trafenik v Gosposki ulici. 10791-1

GOSTILNA KREMLJ
jures. divjačina itd. 10824-1 10824-1

PRODAM POSESTVO
3 orate, židana hiša, 3 sobe in kuhinja, z lepim gospodar- skim poslopjem, pol ure od Pragerskega. Vprašati Lev- stikova ul. 11. Tezno. 10732-2

HIŠA
z vpeljano trgovino na de- želi se radi smrti lastnika ugodno proda. Omerso, Alek- sandrova c. 24. 10757-2

Novo ali dobro ohranjeno **HIŠO ev. VILO**
kupim. Ponudbe na upravo lista pod »Gotovina 150.000«. 10759-2

STANOVANJSKO HIŠO
tudi v okolici od 40 do 120.000 din kupim. Pismene ali ose- bene ponudbe na Rudolf Mo- njac, Slovenska ul. 22-I, Ma- ribor. 10711-2

NOVOZIDANA HIŠA
4-stanovanjska, naprodaj. Vr- ta je 720 m². Sp. Radvanjska cesta 50, Nova vas. 10790-2

HIŠA
15 minut od kolodvora v Za- vodni ugodno naprodaj. Hiša nosi brez stanovanja lastnika 1000 din mesečno. Naslov v upravi »Večernika«, Celje. 10815-2

Najbolj varna naložba denarja,

ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Hranil- nica izvršuje vse v denarno stro- ko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor
v lastni novi palači na oglu
Gospoke in Slovenske ulice
Podružnica Celje
nasproti pošti, prej Južno-
štajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIZICE IN TEKOCI RACUN PO NAJUGODNEJSEM OBRESTOVANJU!

Ali že veste?

Foto
Japelj

se je preselil v nove moderne lokale Gosposka ul. 18 I

Posteljno perje

kem čiščeno že po
kg 8- din naprej tudi
po brezkonkurenčni
ceni pri

„Luna“
Maribor samo glavni trg 24

DVOSOBNO STANOVANJE
se takoj odda. Smoletova 10.
10750-5

DVOSOBNO STANOVANJE
se odda takoj. Tržaška c. 46.
10701-5

SOBO
s štedilnikom oddam. Bolfen-
okva 3. Nova vas. 10703-5

DVOSOBNO STANOVANJE
oddam. Beogradska ulica 18.
10721-5

ZA VEZENJE
s srebrnim in zlatom se spre-
mejo gospodične in gospe, ki
si želijo poleg gospodinstva
še zaslužek in imajo za šiva-
nje večjo roko. Pismene po-
nudbe na upravo »Večernika«
pod »Delo na domu«. 10758-9

STANOVANJE
se da v najem v novi hiši tik
postaje v Hočah. 10756-5

STANOVANJE
eno- in dvosobno oddam. —
Smetanova ul. 54. gostilna.
10769-5

STANOVANJE
2 parketirani sobi in kuhinja.
oddam za din 320.— v Novi
vasi, Sp. Radvanjska c. 42.
10770-5

SOBO IN KUHINJO
oddam s 1. decembrom. Tr-
žaška c. 57. 10772-5

STANOVANJE
veliko, sončno, soba in kuh-
inja, z vso opremo, elektr. luč
se takoj odda. Zrinskih 12.
Studenci. 10778-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam v no-
vi stavbi. Nasipna ulica 55.
Pobrečje. 10784-5

SOBO IN KUHINJO
oddam v 1. nadstropju. Glav-
ni trg 3-I. 10787-5

STANOVANJE
soba, kuhinja, pritlikline din
130.—, Soba, kuhinja, kabinet,
pritlikline din 200.—, Zg. Rad-
vanje, Hostejeva 5. 10792-5

STANOVANJE
dvosobno, snažno, oddam ta-
koj ali pozneje. Cena 350 din.
Mejna 22. 10793-5

STANOVANJE
2 sobi, kuhinja, kopalnica od-
dam. Vorašati Klavniška ul. 5
10805-5

SOBO S ŠTEDILNIKOM
oddam Tržaška c. 54. 10806-5

LEPO STANOVANJE
soba, kuhinja, oddam. Stu-
denci, Aleksandrova 17. pri
malem mostu. 10810-5

STANOVANJE
lepo dvo- in trosobno, se od-
da v najem. Posredovalnica
»Rapid«, Gosposka 28.
10803-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam mirni
stranki. Smetanova 50.
10825-5

STANOVANJE
soba in kuhinja, oddam. Stu-
denci, Jurčičeva 20. 10829-5

STANOVANJE
2 sobi, kabinet, veranda, od-
dam za 1. december. Ljub-
ljanska ulica 41. 10832-5

STANOVANJE
lepa soba in kuhinja za din
200 pri postaji Tezno oddam.
Gregorčičeva 3. 10835-5

LEPO STANOVANJE
oddam takoj za 300 din. 2 so-
bi, kuhinja, veranda, shram-
ba in ostalo. Pušnikova 2.
10843-5

STANOVANJE
soba in kuhinja ter precej
vrta se odda poceni poš eni
stranki. Tezno. Maistrova 56.
Blizu tovarne Tekste. 10845-5

Sobo odda

SPREJME SE GOSPOD
na stanovanje in hrano. Mlin-
ska 9, I. nadst. levo. 10729-7

SOBA
z dvema posteljama pri par-
ku z lastnim vodom s s'op-
nic se takoj odda. Naslov v
upravi. 10741-7

Lepo novo
OPREMLJENA SOBA
poseben vhod, Parmova 21.
10749-7

Lepo
PRAZNO SOBO
oddam takoj. Mesarski pre-
hod 5-I. 10763-7

MIRNEGA GOSPODA
sprejem na stanovanje. —
Mesarski prehod 5-I. 10764-7

DVA GOSPODA
sprejem v kurljeno sobo s
posebnim vodom. Splavar-
ska 6. 10713-7

SOBO
veliko, prazno, oddam. Pre-
šernova 2-I, vrata 7. 10771-7

SOBO
lepo, opremljeno, takoj od-
dam. Koseskega ul. 37.
10782-7

DVA GOSPODA
sprejem na vso oskrbo. —
Franciskanska ul. 21-I.
10788-7

SOBO
opremljeno, oddam. Meljska
c. 16-I, vhod Klavniška.
10802-7

PRAZNO SOBO
za eno osebo oddam takoj.
Dravska 10, Benet. 10808-7

PRAZNO SOBO
oddam. Hišnik Taborska 9.
10809-7

OPREMLJENO SOBO
s posebnim vodom in z uno-
rabo kopalnice oddam takoj
ali s 15. novembrom. Stritar-
jeva 44, pritličje levo.
10739-7

ZA SOSTANOVALKO
sprejem gospodično v lepo
sobo. Aleksandrova 43. pri-
tičje desno. 10812-7

Sobo išče

SNAŽNO SOBICO
v bližini Miklošičeve ulice
proti parku išče gospodična.
Ponudbe na upravo »Večerni-
ka« pod »1. decembra«.
10775-8

Službo dobi

UČENCA
z malo ma uro sprejme ma-
nufakturna trgovina. Ponud-
be na upravo »Večernika«
pod »Učenec« 10655-9

ČEVLJARSKI POMOČNIKI
za ročno delo se sprejmejo.
Karo. 10684-9

SLUŽKINJA
z letnimi spricvali, ki zna
kuhati, se sprejme. Vprašati
v trgovini Kravos, Aleksan-
drova cesta. 10695-9

SPOSOBNO PRODAJALKO
za trgovino s papirjem, z zna-
njem slovenskega in nemške-
ga jezika se išče za takoj ali
s 1. jan. 1940. Ponudbe na
upravo pod »Poštena«.
10722-9

SLUŽKINJA
spretna, čista, ki zna kuhati
in je samostojna pri vseh hiš-
nih delih, se išče. Naslov v
upravi. 10727-9

PLETILJE
dobro izurjene, sprejme »Ma-
ra«, Koroška c. 26. 10733-9

ČEVLJARSKI POMOČNIK
se takoj sprejme. Rotovski
trg 4. Benko. 10774-9

POSTREŽNICO
za ves dan sprejem 15. no-
vembra v gostilno. Franko-
panova 39. 10777-9

KROJAŠKEGA POMOČNIKA
sprejem takoj. Cankarjeva
ul. 10. 10797-9

PLETILJO IN VAJENKO
sprejme za stalno Zelenko
Ljudmila, Slovenska 26. Ma-
ribor. 10799-9

VAJENKO
sprejme pletarna Javornik.
Vojašniška ulica 2. 10811-9

TAPETNIŠKEGA POMOČNIKA
mladega, spretnega, in valen-
ca sprejme Smigovec Alojz.
tapetnik, Celje, Mariborska
ul. 21. 10817-9

ZDRAVO DEKLE
za vse. Nemko ali nemški go-
voroč, išče mlad zakonski
par s štiriletnim otrokom v
Ljubljani. Ponudbe na upra-
vo »Večernika« pod »Ing. P.«
10819-9

GOSPODINJSKO POMOČNICO
pridno in pošteno, ki zna ne-
kaj kuhati, iščem. Dr. Pretnar
Ciril-Metodova 18. 10821-9

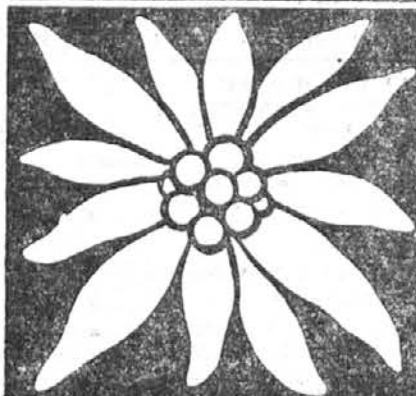
Tople rokavice

volnene, trikot
usnjene podložene
prinaša po
ugodnih cenah

C. BÜDEFELDT
Gosposka 4-6

NOGAVICE Š. KETIS STOLNA 1
ROKAVICE IN DAMSKO
PERILO PRIPOROČA ZRAVEN MANUFAKT. F. MAJER

MR. BAHOVEC

PLANINKA
ZDRAVILNI
CAJ

DAMO S KAPITALOM
iščem za sodelovanje v no-
vem dobrikanosnem podjetju.
Ponudbe pod »Nova sreča«
na upravo »Večernika«.
10828-9

VEČ ČEVLJARSKIH
POMOČNIKOV
in prirojevalec sprejem
takoj. Joško Keber, čevljar-
stvo, Tržaška 1. Pobrežje-
Maribor. 10830-9

ZASTOPNIKI
za vsak kraj dravske bano-
vine se sprejmejo za zavaro-
valno stroko in prodajo tisko-
vin. Ponudbe pod »Visoka
provizija« na upravo »Večerni-
ka«. Priložite znamko za
odgovor. 10834-9

Službo išče

BOLJŠA STAREJŠA GOSPA
išče službo za gospodinska
dela pri starejšem gospodu.
Naslov v upravi »Večernika«.
10738-10

MLAD FANT
trg. pomočnik, sprejme vsa-
ko službo. Ponudbe na upra-
vo »Večernika« pod »Stalno«.
10743-10

500 DINARJEV
dobi tisti, ki mi preskrbi služ-
bo. Naslov v upravi »Večerni-
ka«. 10773-10

TRGOVSKI POMOČNIK
mlad, pošten in pridn. želi
službo takoj ali pozneje v Ma-
riboru ali v bližini z manjšo
plačo. Opravljal bi tudi osta-
la dela v trgovini. Naslov v
upravi »Večernika«. 10768-10

SLUŽBO
pisarniškega služe ali kaj slič-
nega želi nastopiti upokojen
železničarski zvanik. Ponu-
dube pod »Sluga« na podruž-
nico »Večernika«. Celje.
10816-10

DEKLE
mlado in pošteno ki zna ne-
kaj kuhati in pospravljati.
išče službo. Naslov v upravi
»Večernika«. 10822-10

STALNA SLUŽBA —
VELIKA KAVCIJA
iščem stalno službo kot skladiš-
čnik, vratar, sluga pisar-
niškega ali industrijskega
podjetja, ali oskrbnik v Ma-
riboru ali okolici. Nudim
večjo kavcijo pod sigurno na
ložbo. Ponudbe na upravo
»Večernika« pod »Sigurnost
kavcije«. 10823-10

ABSOLVENTKA
Hermesovega tečaja z malo
maturo in enoletno pisarniško
praksjo želi primerne name-
stitve, gre proti oskrbi tudi
na deželo. Cenj. ponudbe na
upravo »Večernika« pod »Že-
lim delati«. 10838-10

Zahvala

Vsem prijateljem in znancem, ki so v tako lepem številu spremili našega
prerano umrlega soproga in očeta, gospoda

Ernesta Lacknerja

na njegovi zadnji poti, izrekamo tem potom našo najiskrenejšo zahvalo.
Posebno se še zahvaljujemo za krasne vence in cvetje, kakor tudi pevskemu
zboru »Drava« za v srce segajoče žalostinke.

Maribor, 3. novembra 1939.

Zalujoča soproga in hčerki.

Zima je pred ducmi!

Zato dobre

KARO ČEVLJE

65 milijonov dinarjev bo razdeljenih

In Vi še nimate nove srečke državne razredne loterije?

Prihodnji teden, in sicer dne 10. t. m., bo žrebanje drugega razreda tekočega kola drž. razredne loterije, ko bo na en dan izžrebanih nič manj kot 1500 dobitkov. — Kdor torej še nima nove srečke, naj se obrne čimprej in z zaupanjem do naše hiše sreče in glavne kolekture

Bančne poslovalnice Beziak, Maribor, Gosposka 25
tel. 20-97

kjer so nove srečke še na razpolago.

Ena cela srečka stane sedaj din 400.— (prvi in drugi razred), ena polovica din 200.— in ena četrtinka din 100.—.

BEZJAKOVE SREČKE so samo v zadnjih letih zadele naslednje premije in dobitke:

din 2,008.000.— s srečko št. 68.326	din 100.000.— s srečko št. 77.696
„ 1,002.000.— „ „ „ 59.971	„ 100.000.— „ „ „ 86.831
„ 301.000.— „ „ „ 83.526	„ 100.000.— „ „ „ 86.834
„ 200.000.— „ „ „ 34.210	„ 80.000.— „ „ „ 97.039
„ 100.000.— „ „ „ 4.638	„ 60.000.— „ „ „ 83.519
„ 100.000.— „ „ „ 7.336	„ 50.000.— „ „ „ 19.306
„ 100.000.— „ „ „ 77.664	„ 50.000.— „ „ „ 88.152

in mnogo drugih.

Odločite se pravočasno, sreča Vas kliče!

Ali ne bi tudi Vi enkrat poskusili svoje sreče?

h ladijski pod (Koroška smreka)
vonski hrastovi in bukovi parjeni parketi stalno na zalog
TOVARNA PARKETOV
Rendeli, Maribor, Koroška c. 10
vaje vršimo pod strokovnim nadzorstvom. (dvorišče)

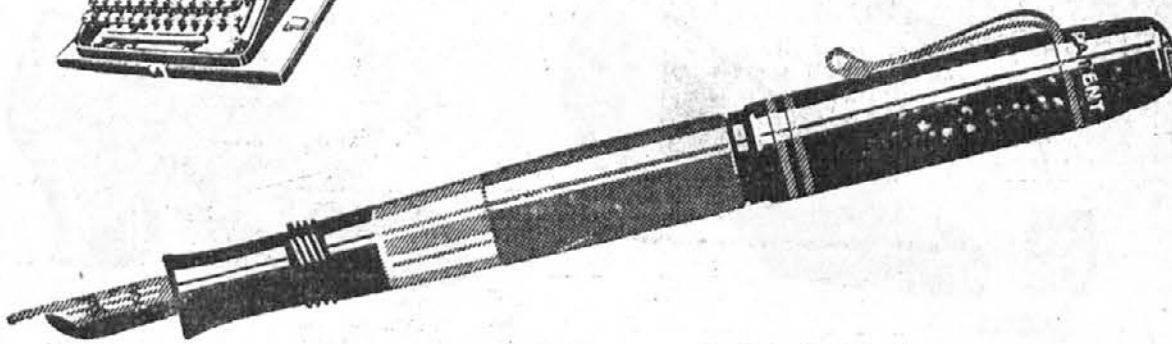
Moški! Pri spolni slabosti
(spolni impotenci) poskusite hormonske pille
HORMO-SEKS
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pille. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VIS-VIT“, Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39.

Upokojeenci
Za tiste in gozdnega čuvara na posestvo v bližini Maribora se sreje takoj upokojenec, brez šolobvezn. otrok, radi oddaljenosti od šole Prosto stanovanje, drva, luč in druge naturalije, pri sodelovanju v gospodarstvu tudi kamene ponudbe na Miloš Oset, Glavni trg, Maribor.

Večernikovi
mali oglasi
na najcenejši, saj stane beseda samo 50 par

Vse za pisatna

dobite v veliki izbiri
in najugodnejše pri

I. KARBEUTZ, Maribor
Gosposka ulica 3 - Tel. 26-42

POSLOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

Deležna glavica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

KRZNAR
PETER SEMKO
MARIBOR, GOSPOSKA 37
Zlato in srebro, zlatarstvo, zastavljalne listke, nakup za nakup
M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15
Oglašujte!

Zahvala

Ob nenadni tragični in bridki izgubi moje nad vse ljubljene žene, gospe

Pavle Štok

me je globoko ganila ljubezen, ki so jo izkazali vsi sorodniki, znanci in prijatelji na njeni zadnji poti k večnemu počitku. Vsem tem se zahvaljujem za izražena sožalja, kakor tudi vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja.

Posebno zahvalo sem dolžan g. dr. Mariniču za njegov trud, brigo in skrb ob bolezni, častiti duhovščini in č. šolskim sestram, sokolskemu društvu s Pobrežja, sokolski četi, gasilcem in slovenskim fantom iz Kamnice, žup. starosti br. dr. Fornazariču in g. upravitelju Cvetku iz Maribora za častno spremstvo, pevskemu društvu „Kobanci“ in ostalim pevcem „Jadran-Nanos“ za krasno petje, rodbinam Nussdorfer, Puhar, Sosič, Dobrošek in Gravner za nego in tolažbo pokojnice ob bolezni. Prav posebno pa izrekam zahvalo čast. g. župniku iz Kamnice g. Mundi za njegove lepe tolažbe in res v srce segajoče poslovilne besede in končno vsem, ki so mojo Pavlo spremili na njeni zadnji poti k večnemu počitku.

Zato vsem ponovna in prav priskrba hvala!

Kamnica pri Mariboru, 3. novembra 1939.

Zalujoči soprog Anton Štok s sinčkom in hčerko.

OKASA tablete

Pri spolni slabosti lahko poskusite

OKASA tablete za moške

100 komadov din 220.— proti povzetju

Zastopnik: Lekarna

Mr. Rožman Miroslav

Beograd — Terazije 5

Ogl. reg. S. 5846-36

Krznarstvo

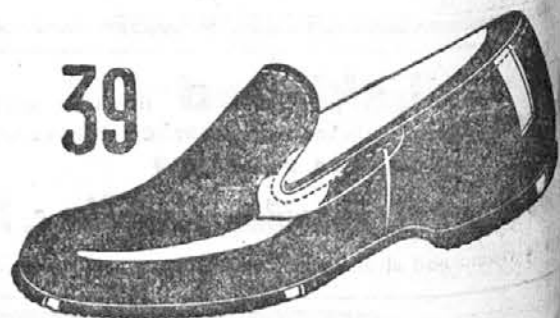
Karel Gränitz
Maribor, Gosposka 7

Velika izbira najnovejših krznenih plaščev in jopice

SEDAJ POTREBUJETE DOMA TOPLE COPATE IZVEN DOMA TRPEŽNE ČEVLJE IN NEPREMOČ- LJIVE GALOŠE

39

98157-652

Kadar dežuje, potrebujete te gumijaste galoše. Imeli boste suhe noge, odvrnuli boste prehlad in Vaš dom bo ostal čist.

129

2927-64622

Močni moški nizki čevlji za štrapač, široke oblike, izdelani iz boksa, z usnjenimi podplati in petami. Noga se v njih dobro počuti.

169

9629-47751

Elegantni športni čevlji iz finega boksa, izdelani po angleškem modelu, okrašeni z luknjicami, z usnjenimi na okvir šivanimi podplati in širokimi petami.

149

9979-64621

Visoki moški čevlji iz močnega boksa z usnjenimi podplati, šivanimi na okvir. Posebno primerni za uniformo.

72286-002

Kupite te tople in udobne copate iz filca, ki imajo debel, prožen, nepremočljiv podplat. Imeli boste tople noge in obvarovali se boste prehlada.

49

78355-666

Moderne ženske galoše, ki se zapenjajo z gumbom, zato se zelo lahko obuvajo. Nosijo jih vse dame, ki parijo na svoje zdravlje in na snago svojega doma.

99

2625-64649

Praktični in trpežni ženski čevlji iz finega boksa z okrasom na zavezo, z močnimi usnjenimi podplati in petami. Izdelujemo jih v rjavi barvi.

99

2605-66125

Posebno udobni čevlji iz finega boksa, nad nartom okrašeni z okusnim jezikom. Izdelujemo jih v rjavi barvi. Prilegajo se lepo na vsak kostum.

69

2405-6619

Odperti ženski čevlji iz diffina s srednjo peto. Naša nartom okrašeni z jezikom iz laka, zato lahko služijo tudi za slovesne dneve.

49

5461-44800

Otroški visoki čevlji iz rjavega mehkega usnja, široke oblike. V njih se otrokova noga najboljše počuti in razvija.

49

98991-693

Starši! Ako kupite svojim otrokom te lakirane škorenjce iz gumija, jih lahko brez skrbi pustite da hodijo po blatu in po vodi. V njih bodo imeli vedno suhe in tople noge. K škornjem kupite tudi naše tople nogavice in lufa vložke.

ZA VEČJO TRPEŽNOST IN LEP SJAJ VAŠE OBUTVE so pripravili naši kemiki tako mazilo, ki pri stalni uporabi konzervira in hrani usnje obutve.

